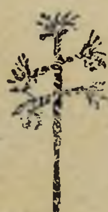
RÂNDUIALA

N. POPP

CONSIDERAȚIUNI ETNO-DEMOGRAFICE ASUPRA POPULAȚIEI ROMANIEI

ȚARĂ ȘI NEAM

R Â N D U I A L A

N. POPP

CONSIDERAȚIUNI ETNO-DEMOGRAFICE ASUPRA POPULAȚIEI ROMANIEI

Ț A R Ă Ș I N E A M

BUCUREȘTI, 1937

Extras din «Rânduiala», Anul II, Caietul 3

CONSIDERAŢIUNI ETNO-DEMOGRAFICE
ASUPRA
POPULAŢIEI ROMÂNIEI

«O nouă disciplină de muncă ne poate da în scurtă vreme o Românie nouă».
S. Mehedinţi [1])

1. PROVINCII ISTORICE, PROVINCII ADMINISTRATIVE.

«Terrae matri»
M. Ulp. Traian [1])

Din punct de vedere administrativ, România este împărţită în 71 judeţe, în cari locuesc peste 19 milioane cetăţeni români [2]). Nevoi administrative — legate şi de tradiţie — au făcut ca judeţele să fie grupate pe provincii, în virtutea unei raţiuni istorice. In modul acesta găsim astăzi în vigoare următoarele 10 provincii *oficiale: Oltenia, Muntenia, Dobrogea, Moldova, Basarabia, Bucovina, Maramureşul, Transilvania, Crişana* şi *Banatul.* Iată însă că între acestea aflăm şi cazuri în cari temeiul istoric a fost falşificat de unele împrejurări vitrege la cari a fost supus pământul şi poporul românesc în ultima vreme. De aceia fie-ne îngăduit ca chiar dela începutul scrierii de faţă să cercăm a analiza critic marea împărţire administrativă: *împărţirea pe provincii.*

Odată cu primele înjghebări politice din sec. 12, 13 şi 14 apar pe teritoriul vechei Dacii, trei «*ţări*»:

1. *Ţara Românească,* sudul, treimea de pământ românesc întinsă din Carpaţi până la Dunăre şi mare, treime care sufere influenţele Europei sudice,
2. *Ţara Moldovei,* estul, porţiunea de glie românească, din Carpaţi până în Nistru, porţiune care simte vecinătatea lumii răsăritene şi
3. *Ţara Ardealului,* vestul, acel fragment de pământ străbun, care din Carpaţi până în spre Tisa formează fragmentul ce priveşte către vestul Europei [3]).

---

1) *S. Mehedinţi:* Discordanţe Antropogeografice, pag. 203, Bucureşti 1934.

2) După datele Institutului Central de Statistică, la 1 Ian. 1936, populaţia României se cifra la *19.196.071* loc.

3) *Ţara Ardealului* în înţelesul care reiese şi din «Letopiseţul Ţării Moldovei până la

România cu cele trei fațade amintite constitue statul care având ca pivot central Carpații cu cetatea naturală din lăuntrul lor, domină ținuturile din jur până la marginile firești ale unității geografice cunoscute sub numele de Dacia, și în istorie. Aceste margini sunt: Nistrul, Dunărea, Tisa.

Hotărît lucru că mai ales astăzi când populația a sporit în număr considerabil, n'ar mai fi de ajuns împărțirea în cele trei țări cu o deosebită tradiție istorică, ci a trebuit să se facă subîmpărțiri pe provincii mai mici, deci mai ușor de administrat. In felul acesta am ajuns a cunoaște pe flancul de miazăzi al României, provinciile «Țării Românești», provincii care ele însele au un vajnic trecut istoric: *Oltenia*, mândra bănie a Craiovei, *Muntenia*, ținutul cu cea mai ștearsă personalitate, dar pururea reședință a Țării Românești și *Dobrogea*, «România dela mare» și plămânul statului modern.

Acelaș lucru se repetă la Țara Moldovei. Aici însă, un nenorocit trecut — ultimii 110 ani, în cari se produce ruperea trupului Moldovei lui Ștefan Vodă — face să mai avem încă și astăzi numiri așa de nefirești ca cele de «Bucovina» și «Basarabia». De păduri de fag, făgete sau bucovine e plină nu numai România, dar chiar vecina dela miazănoapte, Polonia. E de aici vreo rațiune ca scornitura Austriacilor, «Bukowina» — Buchenland, la 20 ani dela unirea cea mare să se permanentizeze ca atare?

Dar Basarabia? O altă născocire; de astă dată rusească. Basarabia la Hotin! Desigur Basarabii din Argeș au stăpânit cu sute de ani în urmă sudul provinciei dntre Prut și Nistru, ca o moșie a lor personală, ca un pământ basarabesc, dar a scoate Basarabia din câmpia Bugeacului și a o împinge până la granița polonă, nu poate decât să dovedească un total refuz al contemporanilor de cunoaștere a realităților geografice și a tradițiilor istorice ale acestui pământ. A face din Prut hotar, chiar între două provincii, din Prutul cel bicisnic, mai mic ca Siretul, vădește cât sunt de prețuiți cei 100 ani de jug rusesc și cât sunt de uitați cei 450 ani de glorios voevodat moldav. Numai acestea să fie motivele și încă ar fi prea puternice ca să ne mai îngădue nouă ca în rândurile ce urmează să nu vorbim de o *Moldovă de sus* și o *Moldovă de jos*, așa cum ne-au lăsat-o moștenire marii înaintași.

In vremea de demult, când lipsa podurilor și a căilor de comunicație permiteau totuși legături peste Prut, astăzi în secolul tuturor posibilităților să mai fie aduse acestea ca criterii! Harta lui Dimitrie Cantemir ne arată tot așa de bine județe călare pe Prut ca și pe Siret. In harta lui însă, la 1711, el ne arată Moldova împărțită în *Țara de sus*, în *Țara de jos*, care urcă pe Prut până din sus de Iași, iar pe Nistru până la deal de Soroca și în *Bugeac*, vechiul hanat tătăresc cu raialele Ismailului, Cetății Albe și Tighinei. Moldova dinaintea venirii Turcilor, precum și condițiile economice actuale ne interzic separarea Bugeacului ca unitate administrativă. Decurge de aici divizarea Țării

---

Aron Vodă, întocmit după Grigorie Ureche Vornicul, Istrate Logofătul și alții de *Simion Dascălul:*

«Țara Ardealului nu este numai o țară însăși, ci Ardealul se chiamă mijlocul țării, care multe cuprinde în toate părțile, în care stă și scaunul crăiei, iar pe la marginile ei, sânt alte țări mai mici carele toate de dânsa se țin și subt ascultarea ei sânt întâi cum-i Maramureșul despre țara leșească și țara seculască despre Moldova, și țara Oltului despre țara muntenească și țara Bârsei și țara Hațegului, țara Oașului, și sânt și *alte hotare multe carele toate... se țin de Ardeal*» (Cf. *Ion I. Ioniță:* Țară și țări, Rânduiala I, 2).

Moldovei în Moldova de sus şi Moldova de jos. Hotarul dintre ele ar trece pe «pieptul Moldovei», deci peste culmile dealurilor celor mai masive cari brăsdează Moldova din Carpaţi în spre Nistru, sau mai explicit hotarul ar trece pe la nord de Bacău şi Vaslui şi pe la sud de Iaşi şi Soroca. Noi în felul acesta vom înţelege să arătăm gruparea populaţiei şi compoziţia ei în coprinsul Moldovei.

In fine urmează «Ţara Ardealului». In aceasta dintr'o dată se desprinde unitatea naturală a *Transilvaniei*, înconjurată pretutindeni de Carpaţi. Spre nord şi vest apar şi alte provincii cu puternică tradiţie. Aceste provincii însă, astăzi sunt frânte în două, sunt doar jumătăţi de provincii geografice şi istorice. Trei cazuri de acestea există.

La miază noapte de munţii Rodnei e *Maramureşul* împărţit cu Cehoslovacia. Această «ţară» sau ducat al Maramureşului, înconjurat şi el de toate părţile de munţi, n'are decât o singură intrare: poarta dela Hust. Ea a rămas însă în Cehoslovacia, de aceia pentru a merge la Sighet trebue să treci prin Cehoslovacia. Astăzi Maramureşul e prea mic pentru a putea forma singur o provincie, de aceia i-am alipit şi judeţul Satul Mare, mai ales că acesta e prea la nord spre a putea fi înglobat provinciei imediat următoare.

Vine la rând, dincolo de munţii Apuseni, în spre Tisa, provincia prin care curg cele două perechi de Crişuri: este *Ţara Crişurilor* sau Crişana, provincia a cărei parte de câmpie a rămas Ungurilor. In sfârşit la sud de Mureş şi peste munţii Poiana Ruscă urmează cealaltă bănie, deosebită de bănia Craiovei, deşi înfrăţită în cursul veacurilor cu ea: Bănia Timişoarei sau mai scurt Banatul. El este a treia jumătate de provincie dinspre Tisa. Partea lui de câmpie a fost ruptă de Jugoslavia ca să facă hinterland Belgradului.

Iată deci cum înţelegem noi — bine sau rău — să împărţim pe provincii România:

1. *Ţara Românească:* Oltenia, Muntenia, Dobrogea cu 6.792.638 loc.
2. *Ţara Moldovei:* Ţara de jos, Ţara de sus cu 6.643.855 loc.
3. *Ţara Ardealului:* Transilvania, Maramureşul, Ţara Crişurilor, Banatul cu 5.889.453 loc.

Ne mai rămâne să citim cifrele cari ne arată populaţia şi natura ei pe provincii:

ROMÂNIA

PROVINCII	Total	Români	%	Evrei	%	Alţii	%
1. *Oltenia*	1.605.812	1.530.474	95,26	36.931	2,31	38.407	2,43
2. *Muntenia* . . .	4.313.405	3.750.786	88,47	323.875	7,54	168.634	3,99
3. *Dobrogea* . . .	873.421	525.528	60,20	35.789	4,10	312.104	35,70
4. *Moldova de jos*	3.266.907	2.496.797	76,41	487.627	14,92	282.483	8,67
5. *Moldova de sus* .	3.376.948	2.229.739	66,00	595.127	17,62	552.082	16,38
6. *Transilvania* . .	3.064.117	1.753.034	56,27	143.309	4,79	1.167.774	38,94
7. *Maramureşul* . .	492.740	294.982	61,14	92.092	20,79	105.666	17,57
8. *Ţara Crişurilor* .	1.324.072	793.235	59,63	125.915	9,44	405.022	30,93
9. *Banatul* . . .	1.008.529	472.191	46,88	135.603	13,41	400.193	39,71
TOTAL . .	19.325.951	13.846.416	71,72	1.986.368	10,24	3.433.367	18,04

Cu drept cuvânt Oltenia, Muntenia și Dobrogea la un loc pot fi numite *Țara Românească* în raport cu procentul de *84.15%* Români pe care-l au, față de *Moldova* cu 71,12% Români și *Ardealul* numai cu 55,49% Români.

2. DISTRIBUIREA ȘI COMPOZIȚIA POPULAȚIEI PE PROVINCII ȘI JUDEȚE.

«Aici e Sarmisegetuza cu țărâna regelui Decebal»... «Aici odihnesc Mușatinii și Basarabii».

Corneliu Z. Codreanu (2, p. 93)

Ca punct de plecare în cercetarea modului de distribuire și compoziție a locuitorilor României este rezultatul recensământului general al populației din 29 Decembrie 1930. La acea dată se aflau în întreaga țară un număr de *18.052.896* loc., dintre cari numai 73,1% Români, iar restul de 26,9% minoritari: creștini, mozaici, musulmani.

Deși au trecut 6 ani dela facerea recensământului, rezultatele complecte cari trebuiau publicate — conform legii — până la finele anului 1935, sunt departe de a putea vedea lumina tiparului, așa că noi în momentul de față nu putem să ne dăm seama de numărul străinilor din țara noastră decât făcând apel la tot felul de evaluări, mai mult sau mai puțin precise. Anul acesta trebuiau începute pregătirile în vederea recensământului din 1940.

Personal am cerut Institutului Central de Statistică oarecari date cu privire la compoziția populației câtorva orașe reședință din țară. Răspunsul primit a fost însoțit de mențiunea: «date nepublicabile». Așa dar pentru a ni se permite să le folosim să le comentăm trebue să așteptăm publicarea lor.

Ca un lucru natural își poate face loc în mintea oricui, întrebarea următoare: dacă datele există dece nu se publică — lipsa de fonduri e numai un mod de exprimare — iar dacă aceste date nu există încă, atunci ce s'a lucrat timp de 6 ani cu un personal numeros și bine pregătit? Orice cetățean și contribuabil al acestui stat are calitatea să formuleze această întrebare.

Bănuiala care stărue mai mult ne silește să formulăm o a doua întrebare: nu cumva există interesul de a nu se publica datele pentru a nu putea cunoaște numărul și natura conlocuitorilor noștri minoritari? Suntem la aproape 20 ani dela unirea cea mare și nu știm *oficial* câți străini avem.

A mai fost un recensământ în 1912, dar nici la acesta — *deși existau* — nu s'au publicat rezultatele pe naționalități. Un recensământ și mai vechi — din 1899 — ne dă naționalitățile, dar culmea, numai la cetățenii străini, ca și când aceștia ne-ar fi interesat în prima linie! Cetățenii români sunt dați nu pe naționalități, ci după confesiuni; nu e prea mult, dar totuși e un mijloc în plus de control. Și atunci *teama de a spune răspicat câți străini avem* — și asta vrem și trebue s'o știm — după ce s'au produs două precedente: 1899 și 1912, nu e logic să credem că e o boală mai veche sau chiar un sistem? [4])

---

4) De altfel câte o critică foarte judicioasă a recensămintelor din 1899 și 1930 au făcut respectiv d-nii: Av. *Em. D. B. Vasiliu* (7) și Dr. *I. Rădulescu* în «Porunca Vremii» din 21 Mai 1936.

Sunt dureroase aceste constatări, mai cu seamă pentru vremurile actuale, ea de 40 ani să nu mai ştim nimic precis şi oficial asupra stărilor etno-demografice dela noi. Dar să trecem la fapte.

D-l Dr. *Sabin Mănuilă* [6]) ne dă următoarele procentaje pentru minoritarii ţării, la cari uşor se poate calcula numărul aproximativ de suflete corespunzător.

Unguri	: 7,9%	. . . . ca.	1.400.000
Evrei	: 4,3%	. . . . »	800.000
Germani	: 4,0%	. . . . »	750.000
Ruteni	: 2,6%	. . . . »	450.000
Bulgari	: 2,2%	. . . . »	400.000
Ruşi	: 2,1%	. . . . »	350.000
Turco-Tătari	1,3%	. . . . »	230.000

Cifrele acestea totalizează ca. 4.500.000 minoritari aşezaţi în coasta celor 13.500.000 Români [5]). In raport cu cifrele de mai sus, situaţia românului la el acasă n'ar părea prea primejduită de un număr excesiv de mare de minoritari. Faţă de România cu 26,9% străini, sunt ţări cu o populaţie alogenă mai abundentă: Polonia (30,8%), Cehoslovacia (37,4%).

Deşi cu mult optimism în soarta hărăzită neamului nostru, totuşi pentru prezent vedem mult mai puţin trandafirie această situaţie. Faţă de precedentele avute şi alături de un fel de tradiţie creată în legătură cu serviciile noastre statistice, nu putem pune un temei prea puternic — şi o spunem cu mult regret — pe rezultatele de până acum ale recensământului din 1930. Am fi fericiţi să ni se desmintă cele mai sus afirmate, dovedindu-ni-se cu certitudine că Românii, astăzi, nu sunt stingheriţi — măcar de anumiţi minoritari pripăşiţi pe la noi. Dat fiind că rezultatele ultimului recensământ sunt încă incomplect publicate suntem nevoiţi să recurgem la cifre obţinute: parte din lucrări deja publicate, ce vor fi citate în corpul scrierii de faţă, parte dela oficiile de stare civilă din diferite comune. Sunt simple evaluări, cari totuşi ne vor permite a trage — cât de cât — anumite concluziuni.

Ţinând seamă că sporul natural al populaţiei noastre este de min. 200.000 suflete anual [6]), pornind dela 18 mil. în 1930 şi aplicând regula dobândei compuse, aşa cum creşte o populaţie, nu e greu de obţinut în 6 ani un număr de

---

5) In «Buletinul Demografic» pe Martie 1936, găsim ajustate procentele pe naţionalităţi. Directorul Institutului de Statistică dădea în 1934, 73,1% Români. Buletinul condus de D-sa, dă cu 2 ani mai târziu, doar 71,9% Români. Aşa dar cifra corectată se apropie de aceia dată de noi: 71.7%. Asemeni procentele celorlalte minorităţi se schimbă.

Rutenii cresc la 3,2%, deci dela 450.000 sporesc la 580.000

Ruşii » » 2,3%, » » 350.000 » » 420.000.

Ungurii şi Germanii staţionează.

Pe de altă parte Bulgarii scad la 2%, Turco-Tătarii la 1%, Evreii la 4%.

Aşa că după ce Evreii sunt arătaţi mai puţini ca în realitate, acum sunt daţi şi mai puţini. In schimb mozaicii sunt mai numeroşi decât Evreii (4,2%) !

6) cf. Indicatorul Statistic, pag. VII, Bucureşti 1932 şi *S. Mănuilă*, op. cit. pag. 60.

peste 19 mil. loc. Dacă însă statistica corectată ne vorbeşte de 13.000.000 Români în 1930, deci de 71,9%, astăzi deşi există 13.800.000 majoritari, la totalul populaţiei sunt însă numai *71,7%* Români. Astfel minoritarii au sporit, admiţând că în 1930 erau 28,1%, *la 28,3%*, cu alte cuvinte au trecut dela 5 mil. în 1930, la aproape 5,5 mil., cu 6 ani mai târziu. Recensământul ne dă «provizoriu» 24,1% minoritari creştini (inclusiv cei 1% Turco-Tătari). In 1936 nu mai găsim decât 18,1%. In schimb Evreii cari în 1930 figurau cu 4,0%, noi îi găsim astăzi cu 10,2% din totalul populaţiei. Dacă în 1930 ei represintau a treia minoritate importantă după Unguri şi Germani, acum îi aflăm înaintea acestora [6 bis]).

Această discordanţă de cifre care există între datele recensământului din 1930 şi cifrele pe cari le presintăm noi, trebue să aibă o explicaţie. In cele ce urmează ne vom strădui s'o găsim. Deocamdată să vedem cum se repartizează procenual, populaţia pe provincii şi judeţe, arătată după neamuri: Români, Evrei şi alţi minoritari [7]).

1. OLTENIA

JUDEŢE	Total	Români %	Evrei %	Alţii %
1. *Mehedinţi*	321.401	*98,21*	0,74	1,05
2. *Gorj*	2[illegible]7.867	97,76	1,04	1,20
3. *Vâlcea*	273.025	94,73	2,79	2,48
4. *Dolj*	507.213	92,71	*4,10*	3,19
5. *Romanaţi*	287.306	95,78	1,29	2,93
TOTAL	1.605.812	95,26	2,31	2,43

2. MUNTENIA

JUDEŢE	Total	Români %	Evrei %	Alţii %
1. *Argeş*	268.912	93,05	3,19	3,76
2. *Muscel*	162.309	93,21	4,26	2,53
3. *Dâmboviţa*	324.861	94,44	3,13	2,43
4. *Prahova*	499.365	90,12	6,19	3,69
5. *Buzău*	325.112	91,89	5,48	2,63
6. *R. Sărat*	197.201	91,14	5,35	3,51
7. *Brăila*	224.301	77,68	12,33	9,99
8. *Ialomiţa*	320.429	93,23	2,63	4,14
9. *Ilfov*	1.037.126	76,58	*17,69*	5,73
10. *Vlaşca*	320.637	96,40	1,61	1,99
11. *Teleorman*	367.611	96,69	1,81	1,70
12. *Olt*	195.541	92,75	4,00	3,25
TOTAL	4.243.405	88,47	7,54	3,99

6 bis) In sprijinul afirmaţiei că Evreii formează prima minoritate a ţării urmată de Unguri şi Germani făcute de d-l *I. N. Longinescu* (3) cu privire la numărul elevilor înscrişi în clasele primare dela oraşe în 1933: *Români:* 177.390 (71,7%), *Evrei:* 31.407 *(13,3%)*, Unguri: 18.478 (7,9%), Germani: 9.713 (4,1%).

7) Atenţia deosebită pe care o acordăm celei mai importante minorităţi a ţării, Evreii, îşi va găsi justificare în paginile de mai jos.

3. DOBROGEA

JUDEȚE	Total	Români %	Evrei %	Alții %
1. *Tulcea*	197.650	77,27	1,83	20,90
2. *Constanța*	272.988	66,18	10,55	23,27
3. *Caliacra*	176.482	42,42	0,83	56,75
4. *Durostor*	226.301	50,71	0,85	48,44
TOTAL	873.421	60,20	4,10	35,70

4. MOLDOVA DE JOS.

JUDEȚE	Total	Români %	Evrei %	Alții %
1. *Putna*	206.211	86,84	9,18	3,98
2. *Bacău*	291.118	82,96	13,54	3,50
3. *Tecuci*	189.228	83,18	10,73	6,09
4. *Tutova*	165.306	85,04	10,68	4,28
5. *Vaslui*	157.629	79,82	13,03	7,15
6. *Fălciu*	134.413	71,82	18,95	9,23
7. *Covurlui*	285.283	75,28	12,13	12,59
8. *Cahul*	215.311	76,20	19,21	4,59
9. *Ismail*	246.602	77,45	10,11	12,45
10. *Cetatea Albă*	358.737	74,61	7,30	18,09
11. *Tighina*	326.804	70,80	20,35	8,85
12. *Lăpușna*	442.810	70,82	*20,88*	8,30
13. *Orhei*	296.915	75,05	19,99	4,96
TOTAL	3.266.901	76,40	14,92	8,68

5. MOLDOVA DE SUS.

JUDEȚE	Total	Români %	Evrei %	Alții %
1. *Neamț*	123.406	77,23	18,88	4,29
2. *Roman*	173.409	85,60	10,76	3,64
3. *Iași*	294.801	71,52	21,49	6,99
4. *Bălți*	421.817	73,79	13,34	12,87
5. *Soroca*	339.006	70,14	24,13	5,73
6. *Hotin*	430.101	84,43	11,70	3,87
7. *Dorohoi*	234.302	74,89	20,40	4,71
8. *Botoșani*	255.603	76,91	18,23	4,86
9. *Baia*	180.201	87,67	9,94	2,39
10. *Suceava*	132.963	63,68	16,43	19,89
11. *Câmpulung*	103.256	54,94	23,07	21,99
12. *Rădăuți*	179.169	52,66	16,88	30,46
13. *Storojineț*	178.103	20,67	14,58	*64,75*
14. *Cernăuți*	336.811	*16,13*	*26,27*	*57,60*
TOTAL	3.376.958	66,00	17,62	16,38

6. TRANSILVANIA.

JUDEȚE	Total	Români %	Evrei %	Alții %
1. *Brașov*	166.898	32,72	12,57	*54,71*
2. *Făgăraș*	88.419	93,43	2,14	4,43
3. *Sibiu*	201.872	66,16	3,17	32,99
4. *Hunedoara*	340.404	82,67	1,83	15,50
5. *Alba*	224.106	92,51	1,87	5,62
6. *Târnava Mică*	159.202	51,92	2,30	45,78
7. *Târnava Mare*	158.616	50,96	2,13	46,91
8. *Odorhei*	169.231	*6,46*	0,82	*92,72*
9. *Trei Scaune*	140.606	24,87	1,01	*74,12*
10. *Ciuc*	157.209	16,97	2,25	*80,78*
11. *Mureș*	310.611	35,27	6,96	*57,77*
12. *Turda*	201.306	73,60	2,31	24,09
13. *Cluj*	359.716	64,42	7,05	30,53
14. *Someș*	239.717	74,38	6,03	19,89
15. *Năsăud*	156.004	65,00	8,97	26,03
TOTAL . .	3.064.117	56,27	4,79	38,94

7. MARAMUREȘUL.

JUDEȚE	Total	Români %	Evrei %	Alții %
1. *Maramureș*	171.914	65,36	*27,75*	6,89
2. *Satu Mare*	320.826	56,91	13,84	29,25
TOTAL . .	492.740	61,14	17,57	20,79

8. ȚARA CRIȘURILOR.

JUDEȚE	Total	Români %	Evrei %	Alții %
1. *Sălaj*	362.407	56,3	10,07	33,93
2. *Bihor*	528.934	61,6	10,93	27,47
3. *Arad*	432.931	61,0	7,30	31,70
TOTAL . .	1.324.002	59,63	9,44	30,93

9. BANATUL.

JUDEȚE	Total	Români %	Evrei %	Alții %
1. *Caraș*	227.152	62,89	10,74	26,37
2. *Severin*	261.227	71,06	7,59	21,37
3. *Timiș*	519.610	27,66	17,52	*54,82*
TOTAL . . .	1.007.989	*46,88*	13,41	39,71

Tabelele arătate sunt destul de grăitoare spre a ne îngădui să facem câteva observații: [8])

Prima: provincia cu populația românească cea mai masivă este *Oltenia: 95,26%* Români. Alături de ea stă provincia cea mai înstrăinată: *Banatul:* 46,88% Români. Evident, tot în Oltenia se află cel mai românesc județ din țară: *Mehedinți* cu *98.21%* Români.

Iți saltă inima privind majoritățile masive românești din întreaga Oltenie, ca și cele din stânga Oltului. Totuși din 71 județe ale României, numai în *17* județe găsim peste 90% Români. Aceste județe se găsesc în următoarele provincii: Oltenia cu cele 5 județe ale sale, Muntenia cu excepția județelor Brăila și Ilfov. In afara acestor două provincii, numai în Transilvania și anume în județele Alba și Făgăraș, Românii mai au majorități sdrobitoare (vezi harta I).

Harta I.

Celelalte județe au majorități din ce în ce mai mici, scăzând în 9 județe la mai puțin de 50% Români. Sunt așa zisele *județe minoritare.*

Dintre acestea, patru sunt județe de frontieră: *Caliacra* cu 57,58% străini,

8) Ținem de a noastră datorie să aducem și pe această cale viile noastre mulțumiri d-lor Av. Ștefan Anastasescu și Gheorghe Dumitrache, cari ne-au pus la dispoziție parte din materialul ce a fost utilizat în cuprinsul articolului acestuia.

dintre cari marea majoritate Bulgari, *Cernăuţi* cu 83,57% străini şi *Storojineţ* cu 79,33% străini, înţesate în deosebi de Ruteni, şi *Timiş* cu 72,33% străini, bogat mai cu seamă în Şvabi.

Apoi pe de altă parte, drept în inima ţării — anume în Transilvania — stau celelalte 5 judeţe minoritare. Printre ele e *Braşovul* cu 67,28% străini, între cari mai mult Unguri şi Saşi. Celelalte patru judeţe alcătuesc aşa zisa «Secuime»: *Mureş:* 64,73%, *Trei Scaune:* 75,13%, *Ciuc:* 83,03%, *Odorhei*, cel mai înstrăinat judeţ, aproape în unanimitate Secui: *93,54%* (vezi harta II).

Nicăeri Românismul nu e mai ameninţat ca în jud. Cernăuţi, unde găsim doar 16,13% Români şi în jud. Odorhei cu abia *6,46%* Români. Dintre străini, majoritate absolută nu deţin decât *Rutenii* în Storojineţ, *Bulgarii* în Caliacra şi *Secuii* în Odorhei, Ciuc şi Trei Scaune. *Saşii* şi *Şvabii* nu trec nicăeri de 50% din totalul populaţiei unui judeţ.

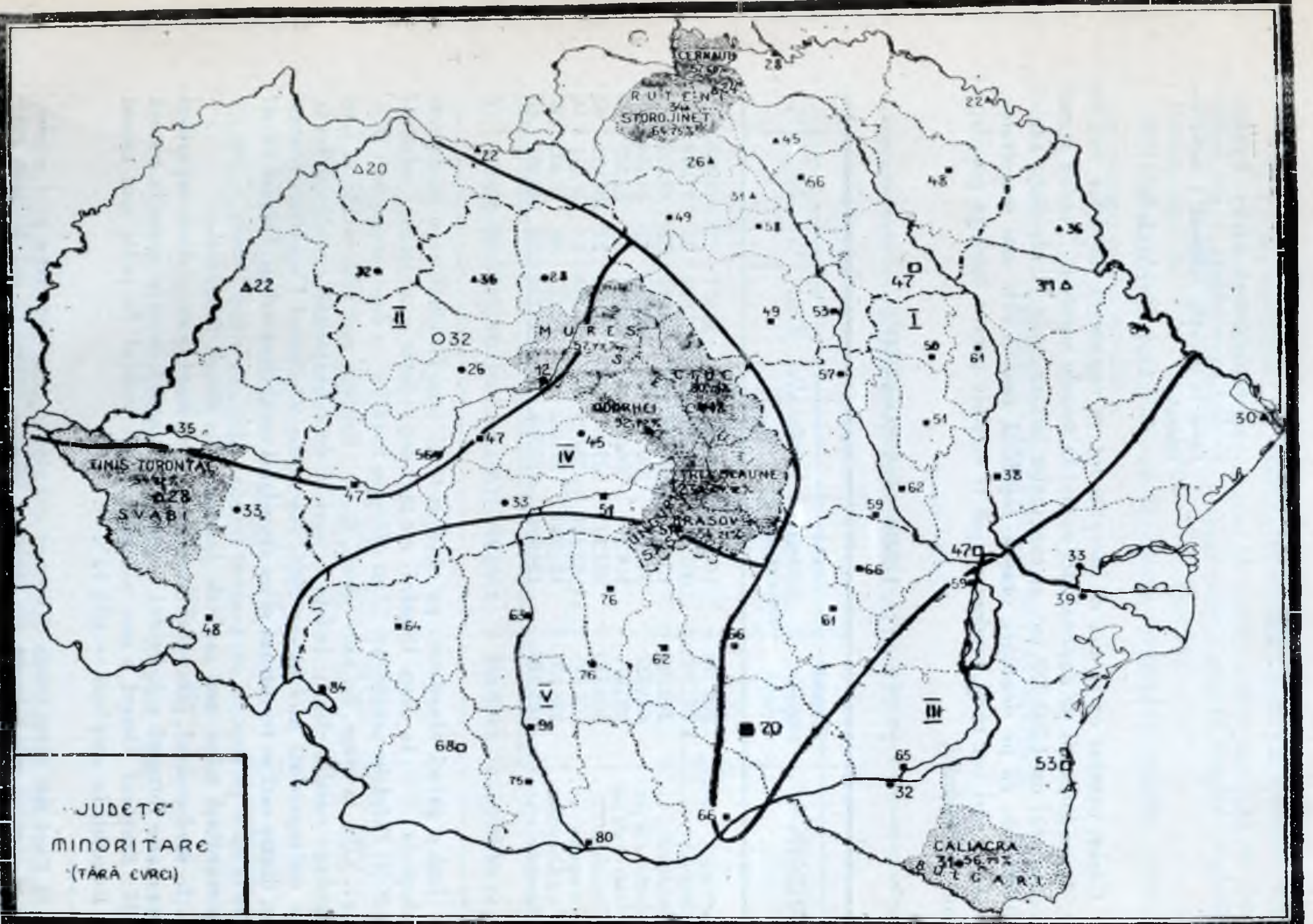
A doua: cu privire la *Evrei* se constată că în judeţele Moldovei ei deţin peste 10% din populaţia globală, mai ales în Moldova de sus, unde ating proporţii coprinse între 15—25%. In Moldova, jud. Cernăuţi deţine maximul cu 26,27% Evrei. Repartizaţi pe Moldova întreagă, Evreii sunt mai numeroşi decât toate celelalte minorităţi la un loc: Moldova de jos: 14,92% Evrei faţă de 8,68% alţi străini; Moldova de sus: 17,62% Evrei faţă de 16,38% alţi străini. Ca număr de Evrei, locul întâi îl deţine jud. *Maramureş* cu cei *27,75%* Evrei ai săi.

In fine o ultimă constatare: proporţia Evreilor scade în două direcţii: întâi NE—SV; în adevăr pe linia Soroca—T. Severin se observă următoarele cifre: jud. Soroca: 24,13%, jud. Iaşi: 21,49%, jud. Vaslui: 13,03%, jud. Tecuci: 10,73%, jud. Putna: 9,13%, jud. Prahova: 6,19%. Datorită Bucureştilor, jud. Ilfov face o abatere la această regulă. Dar să continuăm: jud. Olt: 4%, jud. Romanaţi: 1,29%, jud. Mehedinţi, judeţul cu cei mai puţini Evrei din ţară, 0,74%.

A doua direcţie de scădere a numărului de Evrei e N—S, pe la apusul munţilor Apuseni. Iată exemple: jud. Satu Mare: 13,84%, jud. Bihor: 10,93%, jud. Severin: 7,59%.

In general nordul şi estul ţării sunt regiunile mai bogate în Evrei. Centrul (Transilvania: 4,79%) şi sudul (Dobrogea: 4,10% şi Oltenia: 2,31%) sunt mai sărace. Din această cifră parcă întrezăreşti de pe acum locurile de obârşie ale Evreilor...

Şi totuşi cu tot numărul relativ mare de străini, Românii — mai ales ca populaţie rurală — sunt aproape pretutindeni bine şi compact representaţi. Din lipsă de date nu putem aprecia la justa lor valoare câţi dintre străinii ţării trăesc în oraşe şi câţi la sate; atât putem afirma: că populaţia urbană se ridică numai la 21,52% din populaţia globală, ceiace revine la peste 4 mil. orăşeni, alături de o massă de peste 15 mil. săteni. Din compoziţia populaţiei reşedinţelor de judeţe vom avea totuşi ocazia să concretizăm anumite elemente.

Harta II.

Orașe cu puternice minorități sau influențe economice dominante: I: evreești; II: evreo-maghiare; III: evreo-orientale: IV: germane; V: românești (după V. Mihăilescu).

Cu patrate: orașe cu majorități românești, cu triunghiuri: majorități evreești; cu cercuri: alte majorități: decât românești sau evreești. Cifra de lângă fiecare oraș reședință indică procentul de Români.

Județele minoritare nu coprind pe Evrei. Procentele indică numărul celorlalte minorități. Dominanți: Secuii, Rutenii, Șvabii, Bulgarii.

3. COMPOZIŢIA POPULAŢIEI URBANE.

«Desnaţionalizarea oraşelor României — dacă nu se înlătură — este condamnarea la moartea culturală a naţiei româneşti».
A. C. Cuza (Por. Vr. 8. Nov. 1936)

Găsim necesar ca şi aici să începem tot cu expunerea tabelelor reci de cifre. Avem indicaţii pe naţionalităţi numai la oraşele reşedinţă. Ţinând seamă că din totalul de 4.200.000 loc. ai comunelor urbane, cele 71 reşedinţe adună 3.200.000 loc., că pe deasupra oraşele reşedinţă sunt şi cele mai importante, concluziile cari vor reeşi, credem că pot fi valabile pentru întreaga populaţie urbană a României.

POPULAŢIA URBANĂ A ROMÂNIEI

PROVINCII	Totalul populaţiei urbane	Totalul populaţiei oraşelor reşed.	Români	%	Evrei	%	Alţii	%
1. *Oltenia*	215.770	145.060	102.407	70	23.977	17	18.686	13
2. *Muntenia* . . .	1.193.246	1.062.493	726.885	69	257.690	24	77.918	7
3. *Dobrogea* . . .	205.792	134.973	58.702	42	26.649	23	49.622	33
4. *Moldova de jos* .	659.032	540.317	230.484	43	225.699	42	84.134	15
5. *Moldova de sus*	680.871	514.317	206.110	*36*	246.265	52	62.537	12
6. *Transilvania* . .	504.630	383.230	127.910	*33*	95.289	27	160.021	40
7. *Maramureş* . .	107.915	88.378	20.033	*23*	56.434	*63*	11.911	14
8. *Ţara Crişurilor* .	228.106	181.980	51.453	*28*	78.122	40	58.405	32
9. *Banatul*	165.070	124.991	37.304	*29*	37.720	30	49.967	41
ROMÂNIA .	3.960.432	3.182.834	1.561.288	*49*	1.047.745	32	572.801	17

Iată o primă observare: pe când în toată ţara Românii au o majoritate absolută de 72% la oraşe Românii nu mai deţin decât o majoritate relativă; abia 49%. Celelalte minorităţi — cu excepţia Evreilor — deţin acelaş loc: 18% pe ţară, 17% la oraşe. Ba sunt cazuri, de ex.: Rutenii, cari prin excelenţă sunt o populaţie rurală, căci în judeţe în cari ei deţin majorităţi considerabile, la oraşe nu represintă nici măcar 20%. Nu acelaş e şi cazul Ungurilor, Germanilor, dintre cari se recrutează şi un apreciabil contingent urban. Singuri Evreii trec dela 10% pe ţară, la un procent întreit: 32%, în oraşe. Numai în cele 71 oraşe-reşedinţă trăesc mai mult de jumătate din Evreii României.

In mod general, procentul de străini e mai mare la oraşe decât repartizat la populaţia întreagă a judeţului respectiv. O singură excepţie avem la această regulă: *Braşovul.* Oraşul e mai românesc decât judeţul. In judeţ sunt numai 33% Români, în oraş însă se află 51% [9]).

9) Parcă ţi-ar atrage atenţia că fiind un oraş viguros, ce se românizează pe zi ce trece, admiţând proectul care prevedea din Braşov, o capitală, constaţi că nici din acest punct de vedere nu i-ar fi stat rău, pe lângă climatul sănătos, cadrul economic, poziţia stategică etc., cari sunt îndeobşte cunoscute.

O a doua constatare: în jumătate de Moldovă şi în tot Ardealul, Românii constitue la oraşe o modestă minoritate. In Moldova sunt copleşiţi de Evrei, în Ardeal de Unguri şi Germani. In fruntea acestei situaţii tragice se găseşte tot Maramureşul cu 63% Evrei, lângă 23% Români.

Din tabelul următor, care ne dă măsura înstrăinării oraşelor noastre, putem extrage câteva preciziuni.

ORAŞELE—REŞEDINŢĂ ALE ROMÂNIEI.

1. OLTENIA.

ORAŞE	Total	Români	%	Evrei	%	Alţii	%
1. *T.-Severin*	24.812	20.664	*84*	1.976	8	2.272	8
2. *Tg. Jiu*	14.525	9.378	64	1.951	14	3.196	*22*
3. *R. Vâlcea*	20.411	12.686	*63*	4.152	*20*	3.573	17
4. *CRAIOVA* . . .	*67.814*	46.921	68	13.129	*20*	7.764	12
5. *Caracal*	17.508	12.858	75	2.769	15	1.881	10
TOTAL . . .	145.060	102.407	70	23.977	17	18.686	13

2. MUNTENIA.

ORAŞE	Total	Români	%	Evrei	%	Alţii	%
1. *Piteşti*	24.803	18.829	76	3.046	12	2.933	12
2. *Câmpulung*	13.741 +[10])	10.473	76	2.611	19	687	5
3. *Târgovişte*	25.812	16.125	62	5.611	23	4.076	15
4. *Ploeşti*	86.575	58.198	66	20.324	24	8.073	9
5. *Buzău*	39.832	26.311	61	8.409	26	5.112	13
6. *R. Sărat*	15.310 +	10.104	66	4.287	28	919	6
7. *Brăila*	76.315	44.655	*59*	23.101	*30*	8.559	11
8. *Călăraşi*	21.356	14.1[illegible]9	65	5.113	25	2.124	10
9. *BUCUREŞTI* . .	*712.680*	493.457	70	*179.204*	25	40.019	5
10. *Giurgiu*	24.398 +	16.101	66	4.149	17	4.148	17
11. *T. Măgurele* . . .	10.491 +	8.391	80	945	9	1.155	11
12. *Slatina*	11.123 +	10.122	*91*	890	8	111	1
TOTAL . . .	1.062.493	726.885	69	257.690	24	77.918	7

10) Oraşele a căror populaţie e dată cu cruciuliţă (+) sunt luate din «Buletinul Demografic al României», Nr. 7. 1936, represintând populaţia probabilă la 1 Ian. 1936. Procentele sunt calculate după d-l *Em. Vasiliu* (7) şi harta d-lui *Emm. de Martonne*: «Carte de la densité et de la répartition des nationalités en Roumanie», Bucureşti 1920.

3. DOBROGEA

ORAȘE	Total	Români	%	Evrei	%	Alții	%
Tulcea	20.916	8.725	42	3.609	17	8.582	41
CONSTANȚA	65.712	34.812	53	19.681	30	11.219	17
Bazargic	30.577	9.479	31	1.456	8	19.642	61
Silistra	17.768	5.686	32	1.903	12	10.179	56
TOTAL	134.973	58.702	42	26.649	23	49.622	35

4. MOLDOVA DE JOS.

ORAȘE	Total	Români	%	Evrei	%	Alții	%
1. *Focșani*	36.106	21.192	59	12.206	34	2.708	7
2. *Bacău*	34.814	19.718	57	11.325	32	3.744	11
3. *Tecuci*	22.149	13.611	62	6.849	31	1.689	7
4. *Bârlad*	31.657	16.211	51	14.224	45	1,222	4
5. *Vaslui*	20.342	10.121	50	9.594	47	627	3
6. *Huși*	19.325	11.823	61	6.121	32	1.381	7
7. *Galați*	109.850	53.119	48	32.205	30	24.526	22
8. *Cahul*	14.857	5.502	38	5.109	34	4.246	28
9. *Ismail*	30.551	10.249	33	9.911	33	10.391	34
10. *Cetatea Albă*	37.801	11.252	30	16.397	43	10.152	27
11. *Tighina*	35.691	12 514	34	17.971	51	5.206	15
12. *CHIȘINĂU*	125.595	38.418	31	73.215	58	13.909	11
13. *Orhei*	21.509	7.691	36	10.545	49	3.333	15
TOTAL	540.317	231.484	43	225.699	42	83.134	15

5. MOLDOVA DE SUS.

ORAȘE	Total	Români	%	Evrei	%	Alții	%
1. *Piatra Neamț*	33.847	17.127	49	15.506	47	1.214	4
2. *Roman*	32.872	17.557	53	13.422	41	1.893	6
3. *IAȘI*	110 495	52.847	47	50.605	46	7.053	7
4. *Bălți*	35 712	16,819	48	14.520	40	4.373	12
5. *Soroca*	21.573	4.629	22	12.291	60	3.923	18
6. *Hotin*	20.127	5.612	28	12.306	61	2.209	11
7. *Dorohoi*	22.879	10.421	45	11.305	49	1.153	6
8. *Botoșani*	38.789	22.724	56	14.039	39	2.026	5
9. *Folticeni*	18.198	10.582	58	5.904	33	1.712	9
10. *Suceava*	20.551	6.209	31	10.100	49	4.245	20
11. *Câmpulung*	10.381 +	5,087	49	3.010	29	2.284	22
12. *Rădăuți*	20.340	5.321	26	10.715	53	4.304	21
13. *Storojineț*	12.450	4.195	34	5.827	47	2.428	19
14. *Cernăuți*	117.415	26.980	24	66.715	57	23.720	19
TOTAL	514.912	206.110	36	246.265	52	62.537	12

6. TRANSILVANIA.

ORAȘE	Total	Români	%	Evrei	%	Alții	%
1. *Brașov*	62.445	31.303	51	13.829	22	17.313	27
2. *Făgăraș*	7.939 +	4.028	51	1.826	23	2.085	26
3. *Sibiu*	49.121 +	15.918	33	10.115	20	23.088	47
4. *Deva*	10.513 +	4.948	47	1.051	10	4.514	43
5. *Alba Iulia* . . .	14.824	7.858	56	3.315	22	3.701	22
6. *Blaj*	4.842 +	2.276	47	339	7	2.227	46
7. *Sighișoara*	13.366 +	6.013	45	1.069	8	6.284	47
8. *Odorhei*	8.457 +	607	*7*	269	3	7.581	*90*
9. *Sf. Gheorghe* . .	19.529 +	2.541	23	553	5	7.958	72
10. *Miercurea Ciuc.* .	5.017 +	1.053	18	1.355	30	2.609	52
11. *Tg. Mureș* . . .	46.573	5.541	12	16.925	37	24.107	51
12. *Turda*	19.529 +	5.282	26	4.878	25	9.569	49
13. *CLUJ*	*107.283*	41.037	32	26.893	25	*39.353*	37
14. *Dej*	18.921	6.624	35	8.515	*45*	3.782	20
15. *Bistrița*	13.298 +	3.691	28	3.757	29	5.850	42
TOTAL . .	383.230	128.520	34	94.689	26	160.021	*40*

7. MARAMUREȘUL.

ORAȘE	Total	Români	%	Evrei	%	Alții	%
1. *Sighet*	30.549	8.712	27	16.520	56	5.317	17
2. *Satu Mare* . . .	57.829	11.321	*20*	*39.914*	*69*	6.594	11
TOTAL . .	88.378	20.033	23	56.434	63	11.911	14

8. ȚARA CRIȘURILOR.

ORAȘE	Total	Români	%	Evrei	%	Alții	%
1. *Zalău*	7.812 +	2.500	32	1.406	18	3.906	*50*
2. *ORADEA* . . .	*91.719*	20.174	*22*	*46.111*	*51*	25.434	27
3. *Arad*	82.449	28.779	35	24.605	30	*29.065*	35
TOTAL . .	181.980	51.453	28	72.122	40	58.405	32

9. BANATUL.

ORAȘE	Total	Români	%	Evrei	%	Alții	%
1. *Oravița*	6.615 +	3.175	48	1.125	17	2 315	35
2. *Lugoj*	22.755 +	7.508	33	2.186	9	13.061	*58*
3. *TIMIȘOARA* . .	*95.591*	26 621	*28*	*35.419*	*37*	33.591	35
TOTAL . . .	124.591	37.304	*29*	38.720	31	48.967	40

Cifrele de mai sus, cu toată sobrietatea lor, au fost foarte expresive căci au reuşit să ne arate situaţia sumbră, starea de plâns din punct de vedere românesc, a oraşelor noastre (vezi harta IV) [11]. Am pierdut oraşele, căci cum putem spune altfel când din 71 capitale de judeţ, străinii ne-au majorat în 42 —patruzeci şi două!

Lăsăm să urmeze numai câteva oraşe din lungul şi jalnicul pomelnic al oraşelor, cari numai prin poziţie geografică mai aparţin României. Iată-le, cu proporţia respectivă de Români:

In *Dobrogea:* Bazargic 31%.

In *Moldova:* Cetatea Albă 30%, Hotin 28%, Rădăuţi 26%, *Cernăuţi* 24%, *Soroca 22%.*

In *Transilvania:* Bistriţa, oraş săsit: 28%, celelalte sunt evreo-maghiari-Turda 26%, Sf. Gheorghe 23%, Miercurea Ciucului 18%, Tg. Mureş 12%, *Odorhei* 7%.

In *Maramureş* şi *Ţara Crişurilor:* Sighetul 27%, *Satu Mare 20%, Oradea* 22%.

In *Banat: Timişoara* 28% Români.

Intr'o situaţie asemănătoare stau şi oraşele fruntaşe: *Iaşi, Chişinău, Galaţi, Cluj.* Unicul oraş mare al României în care Românii încă mai contează, sunt *Bucureştii.* Ingrijorarea devine cu atât mai mare dacă scoatem în evidenţă şi cele 16 oraşe din 16 judeţe ale ţării, astăzi iudaizate; Moldova trebue să suporte 11 din ele; restul sunt în Ardeal.

Toate oraşele Moldovei, dar absolut toate, au *peste 30% Evrei.* Numai în cele 26 oraşe-reşedinţe ale Moldovei locuesc aproape jumătate milion Evrei.

Evreii deţin *majoritatea relativă* în oraşele:

1. Timişoara	37%	Evrei
2. Cetatea Albă	43%	„
3. Dej	45%	„
4. Storojineţ	47%	„
5. Suceava	49%	„
6. Orhei	49%	„
7. Dorohoi	49%	„

Evreii deţin *majoritatea absolută* în oraşele:

1. Oradea	51%	Evrei
2. Tighina	51%	„
3. Rădăuţi	53%	„
4. Sighet	56%	„
5. *Cernăuţi*	57%	„
6. *Chişinău*	58%	„
7. Soroca	60%	„
8. Hotin	61%	„
9. Satu Mare	69%	„

11) Parţial şi cu o altă distribuţie, aceste cifre s'au mai publicat şi în numerele festive ale «Poruncii Vremii».

Să nu se creadă că numai oraşele mari au încăput pe mâini străine. Ce să mai zicem de atâtea târguri din Moldova cum sunt:

1. Siret . . . . 70% Evrei
2. Gura Humorului . . . . . 71% „
3. Bucecea . . . . 73% „
4. Tg.-Neamţ . . . . 77% „
5. Vijniţa . . . . 78% „

...şi încă multe altele pe ambele povârnişuri ale Carpaţilor.

«In Basarabia există orăşele (Mărculeşti) formate exclusiv din Evrei, aşezate ca în focarul unor oglinzi concave faţă de satele moldoveneşti care le aduc produsul muncii lor» (21, p. 272).

Provincia cea mai puţin evreizată este *Oltenia*. Asta nu împiedică să fie oraşe, cum sunt Craiova, R. Vâlcea, cu 20% Evrei. Până şi la T. Severin — şi acesta e un caz foarte pilduitor — cu toate că în judeţ Evreii sunt doar 0,74%,

Harta III.

N. B. In populaţia rurală e înglobată şi populaţia oraşelor nereşedinţă.

în oraş numărul lor saltă până la 8%. Aşa că afară de, Slatina, tot T. Severin rămâne cel mai românesc oraş din cel mai românesc judeţ al ţării şi totuşi pe când la sate Românii sunt 98%, la oraş scad la 84%.

Constatăm aşa dar că ⅔ din oraşele României sunt pierdute, *dar nu iremediabil*, şi asta trebue să se ştie! Astăzi se pune problema reromânizării oraşelor înstrăinate în ultimul sfert de veac. Populaţia rurală menţine aproape pretutindeni o masivă majoritate românească (vezi harta III).

Relativ recent s'a produs iudaizarea flancului de apus şi de sud al ţării. Partea de răsărit era destul de plină de Evrei încă de mai înainte.

Totuşi când oraşele, centrele politice, economice şi culturale ale unui stat sunt aşa cum sunt, cine nu ne dă dreptul la îngrijorare când ştiut este că «cine stăpâneşte oraşele, stăpâneşte şcolile şi cine stăpâneşte azi şcolile, mâine stăpâneşte ţara»? (*2*, p. 97).

4. MODUL DE MIŞCARE A POPULAŢIEI.

«Seuls les ruraux donnent un excédent de population».

Sabin Mănuilă (6, p. 57)

«Toate popoarele din jurul nostru au venit de undeva şi s'au aşezat pe pământul pe care trăesc. Istoria ne dă date precise despre venirea Bulgarilor, Turcilor, Maghiarilor etc. Un singur neam n'a venit de nicăeri. Acela suntem noi. Ne-am născut pe acest pământ odată cu stejarii şi cu brazii. De el suntem legaţi nu numai prin pânea şi existenţa pe care ne-o dă muncindu-l din greu, dar şi prin toate oasele strămoşilor cari dorm în ţărâna lui» (*2*, p. 93). Iată premisa dela care pornim.

*
* *

Se cuvine acum să examinăm presenţa celor 3,5 milioane minoritari (pe Evrei îi lăsăm de o parte, căci îi tratăm deosebit), de pe pământul ţării, în raport cu cele aproape 14 milioane Români.

In comparaţie cu alte 22 state ale planetei, ca *natalitate*, România deţine prin cei *34,1‰* născuţi, primul loc în lume, urmată de Japonia (33‰) şi Polonia (32,1‰). Din nefericire, acelaş record îl deţine şi ca *mortalitate:* primul loc cu *21,4‰*, urmată tot de Japonia (20‰) şi apoi de Portugalia (19,1‰). Ca *spor natural* — şi asta contează în creşterea unei naţiuni — *România* ocupă locul al 5-lea cu *12,7‰*, precedată fiind de Argentina (16,5‰), Polonia (15,3‰), Portugalia (13,2‰) şi Japonia (13‰) [12].

Desigur, excedentul natural nu se face în mod uniform pe provincii şi naţionalităţi, la ţară şi la oraş. In primul rând excedentul naşterilor asupra deceselor e mult mai mare în mediul rural: *14,7‰* decât în mediul urban: *3,5‰*. In al doilea rând sunt provnicii cari cresc mai repede; ex.: Muntenia 14,3‰, altele cari cresc mai domol; ex.: Ţara Crişurilor 6‰, altele cari stagnează; ex.: Banatul 1,3‰; nu mai vorbim de oraşele lui cari scad cu ca. 3‰ anual (*12*, situaţie din 1931). D-l Dr. Sabin Mănuilă are o expresie fericită

12) Date culese de Dr. I. Ciocârlan, represintând mişcarea populaţiei în 1921 şi publicate în Bul. demografic al României, an. I, nr. 1, Bucureşti 1932,

pentru județele Banatului: «Ces régions sont occidentalisés pour la natalité, mais elles son en plein orientalisme pour la mortalité» (*6*, p. 50). Situația Banatului se înrăutățește din an în an. Dacă în 1931, populația scădea numai la orașe, scădere care era compensată și puțin depășită de creșterile dela sate, în 1934 constatăm că populația totală a Banatului a scăzut. In Banat trebuește vorbit așa dar de un *deficit* natural. Cu drept cuvânt e ungherul de românism unde «sunt mai multe cruci decât leagăne» (S. Mehedinți).

In fine, în al treilea rând, sporul natural diferă dela neam la neam. Tocmai aici unde creșterea ne interesează în prima linie, pentru a ne da seama de raporturile între excedentul natural la Români și la naționalitățile conlocuitoare, tocmai aici informațiile statistice oficiale se împuținează. Se știe că între națiunile prolifice sunt Românii, Rutenii, mai puțin Ungurii, foarte puțin Sașii. Se mai știe că Evreii sunt foarte prolifici, cel puțin tot asemeni cât și Românii. In schimb Românii au și mortalitatea mare și în special la țară, unde din nefericire asistența socială este ca și inexistentă (întâi din vina statului și abia mai pe urmă din vina țăranului).

*
* *

Astăzi găsim la noi în țară un număr mare de minoritari; cea mai mare parte sunt moștenire din vremea ocupațiunilor străine. In dorința ce au avut-o cele trei imperii — astăzi prăbușite — austro-ungar, rus și otoman, de a slăbi tulpina neamului nostru, ne-au pompat mereu străini, colonizându-i în Dacia. Acesta e cazul tuturor Secuilor, Sașilor și Șvabilor, Rutenilor, Turco-Tătarilor. Singurii cari au venit din proprie inițiativă, dar nu fără sprijinul tacit al «stăpânirei», au fost Evreii, asemănători cu un flux al mărei care crește într'una. Ca Români și ca creștini noi așteptăm începutul refluxului. Dacă Olandezii au putut opri marea în invazia ei cotropitoare, silind-o chiar să se retragă, oare noi dece n'am putea făuri diguri, cu atât mai mult cu cât noi n'am avea de luptat cu agenții naturali.

Exemplul cel mai tipic de colonizare recentă e cazul acelui colț de Moldovă, *Bucovina,* în timpul Austriacilor. Cu un an înainte de răpirea ei (1774), în Bucovina, la *63.700 Români* se găsiau numai *8400 Ruteni, 526 Evrei* și *2400* alte naționalități [13 bis]). Privim acum statisticele ultimilor 60 ani.

	Români	Evrei	Ruteni	Germani
1870	209.116	47.754	189.195	40.065
1889	190.005	67.4 8	239.690	48.820
1890	208.301	82.717	268.367	50.784
1900	2?9.018	100.893	297.798	58.593
1910	273.254	123.331	305.101	67.598
1919	276.000	155.364	227.000	74.357
1930	350.998	93.031	270.701	75.006

13 bis) Cf. ziarul «Universul» din 1.II.37, articolul d-lui *R. Seișanu:* Pericolul «rutenizării» Bucovinei.

Pornind dela *1870,* când populaţia românească era încă cea mai numeroasă, după 10 ani, Rutenii ne depăşiseră, iar în timp ce *Românii scădeau* până la *1880* cu 20.000, *Evreii sporeau* cu acelaş număr. Până la *1890,* Românii îşi reveniseră, dar comparativ cu celelalte naţii nu contau prea mult.

Comparând două recensăminte austriace, cel din 1870 şi cel din *1910,* constatăm că Românii scăzuseră procentual dela 43—32%; în schimb Rutenii crescuseră dela 39—43% şi Evreii dela 9—18%. Mai departe comparând recensământul românesc (1930) cu ultimul recensământ austriac (1910), ne este imposibil s'admitem ca sincere rezultatele din 1930. Intâi se observă creşterea repede a elementului românesc, paralel cu scăderea elementului rutean şi evreesc. Deşi sub Români Rutenii nu mai sunt sprijiniţi ca pe vremea Austriacilor, totuşi ei nu pot scădea în 24 ani cu 35.000, când se ştie bine că astăzi — din cauze pe cari nu e locul a le discuta aici — sunt comune cari se rutenizează încă. Apoi Evreii scad şi ei cu 30.000, când sub stăpânirea austriacă Evreii creşteau în fiecare decadă cu 15—20.000. E inexact ca în 20 ani să fi scăzut, când se cunoaşte prolificitatea lor mare, în afară de imigraţia continuă şi constantă după 1918. Considerăm exagerată cifra care indică Românilor o creştere de 80.000 în 20 ani. *Dorinţa noastră cea mare este de a transforma în realitate cifrele din 1930,* dar credem nepatriotic şi deadreptul periculos să ne adormim vigilenţa cu date ce nu corespund adevărului. Trebue să ne fie treaz în minte exemplul Ungariei care pentru a-şi crea — pe hârtie — majorităţi maghiare, îngloba ungurimii, între alţii, pe toţi Evreii pe cari îi considera Unguri de confesiune mozaică (cf. recensămintele ungureşti).

Cifrele corespunzătoare grupelor etnice ale Bucovinei opinăm a fi modificate conform cu sporul natural al fiecărui neam în parte, în modul următor: *Români:* vreo 320.000 în loc de 350.000; *Evrei:* vreo 175.000 în loc de 93.000; *Ruteni:* vreo 285.000 în loc de 270.000.

*

* *

Ne mai rămâne să analizăm mişcarea populaţiei celor *21 municipii,* cari constitue cei mai importanţi centri nervoşi ai ţării. Să vedem după «Buletinul Demografic», care numai de exagerare a elementului minoritar în genere nu poate fi acuzat, ce raport era între naşteri şi decese în anul 1935. Totalizând rezultatele lunare, la finele anului 1935, găsim că stare mai înfloritoare au 6 municipii din 21. Iată şi cifrele:

Municipiul	*Braşov*	*creşte*	cu	5,6‰	anual
„	Bălţi	„	„	4,1‰	„
„	Sibiu	„	„	4,0‰	„
„	Satu Mare	„	„	3,3‰	„
„	Ploeşti	„	„	2,4‰	„
„	Iaşi	„	„	2,2‰	„
„	*Bucureşti*	„	„	1,4‰	„
„	Galaţi	„	„	1,1‰	„
„	Constanţa	„	„	0,9‰	„
„	Cluj	„	„	0,3‰	„

Municipiul	Brăila	*scade*	cu	0,6‰	anual
„	Craiova	„	„	1,2‰	„
„	Bacău	„	„	1,7‰	„
„	Tg. Mureş	„	„	3,2‰	„
„	Oradea	„	„	3,9‰	„
„	Cernăuţi	„	„	4,1‰	„
„	Arad	„	„	4,5‰	„
„	Cetatea Albă	„	„	5,2‰	„
„	Timişoara	„	„	5,3‰	„
„	Chişinău	„	„	5,6‰	„
„	*Lugoj*	„	„	*10,0‰*	„

Impărţind municipiile în trei grupe, după excedente şi deficite, găsim:

Cresc 6 municipii: Braşov, Bălţi, Sibiu, Satu Mare, Ploeşti, Iaşi. Creşterea cea mai înfloritoare o are *Braşovul.*

Stagnează 7 municipii: Bucureşti, Galaţi, Constanţa, Cluj, Brăila, Craiova. Bacău.

Scad 8 municipii: Tg. Mureş, Oradea, Cernăuţi, Arad, Cetatea Albă, Timişoara, Chişinău, *Lugoj.* Ultimul scade fulgerător.

Din această înşirare se deduce că toate marile oraşe ale ţării, cu excepţia Iaşilor, ori scad, ori în cazul cel mai bun stagnează. In general scad ori stagnează porturile dunărene şi Constanţa, oraşele dela Nistru, municipiile dela graniţa de vest, inclusiv oraşele Banatului.

Dacă pentru oraşele cari scad nu ne putem bucura, să nu se creadă că bucuria ne e măcar rezervată pentru oraşele cari cresc. In de obşte, pe zi ce trece oraşele sărăcesc în Români.

Să luăm un caz: *Satu Mare,* într'un an de zile (1935) şi-a sporit numărul de Români cu *60,* pe când Evreii s'au înmulţit cu *122.*

Un alt caz: *Bălţi.* In acelaş interval de timp *Românii au scăzut* cu *83;* în schimb *Ruşii au crescut* cu *92,* iar *Evreii* cu *144.*

Să luăm alte două cazuri şi anume de oraşe cari scad. Până şi acestea scad mai repede tot la elementul românesc. Intr'un an *Lugojul a pierdut 145 Români,* dar numai *4 Unguri* şi *25 Evrei.*

Bacăul, tot un oraş care scade; el *a pierdut* într'un an *63 Români,* dar *a câştigat 11 noi Evrei.* Şi liber e oricine să ia ce exemplu vrea. Va ajunge la convingerea tristă că *oraşele noastre se înstrăinează tot mai mult.* Indiferent dacă cresc ori scad, tot Românii sunt cei cari pier mai mult, şi totuşi ca naşteri stau în frunte, dar — durere — şi ca decese.

Numai vreo trei oraşe se însănătoşesc în element românesc: Bucureştii, Ploeştii, Braşovul, dar şi acestea svârlite între atâtea altele cari sufere. Se cuvine să ne întrebăm: cărei cauze să se datorească marea mortalitate la Români? Unor cauze organice — fiziologice, ori unor cauze de ordin material — mijloacele reduse de existenţă? Primele cauze trebuesc respinse, dată fiind marea natalitate (acum mai redusă ca în trecut, dar tot mare). Deci poporul e încă viguros. Ar rămâne celelalte cauze de ordin material. Sărăcirea tot mai mare a Românului, de aci standardul de viaţă tot mai modest; concurenţa neleală pe

toate tărâmurile de activitate, mai ales în comerț și industrie, etc. Aceste împrejurări contează în higiena unui popor.

Plecasem dela afirmația că sporul natural al populației românești se reduce din an în an din cauza unei mortalități excesive.

Ex.: In 1912: nașteri: 43‰, decese: 23‰, excedent: *20‰*.
„ 1933: „ : 32‰, „ : 19‰, „ : *13‰*.

Deci în ultimul timp aflăm o diminuare a mortalității, însă și natalitatea scade și încă într'un marș mai grăbit.

In afară de nașterile cari se fac într'un ritm din ce în ce mai obosit, găsim și o *nupțialitate* foarte curioasă. Să ne explicăm. In luna *Martie 1936* — exemplul poate fi dat din orice lună — «Buletinul Demografic» ne informează. In câteva provincii românești s'a produs următorul număr de căsătorii:

Transilvania . . .	44	căsătorii de Români,	*91*	de Unguri,
Banatul	19	„ „ „	*22*	„ Germani,
Crișana-Maramureș .	19	„ „ „	*50*	„ Evrei,
Basarabia	24	„ „ „	*65*	„ „
Bucovina	13	„ „ „	*68*	„ „

Așa dar căsătoriile sunt mai numeroase la celelalte neamuri decât la Români, cu toate că procentual aceștia sunt mai puțin numeroși decât Românii. In schimb numărul divorțurilor, în ultima vreme s'a mărit. Deci: mortalitatea e încă mare, natalitatea scade, căsătoriile se împuținează — căci concubinajele sporesc —, iar divorțurile sunt acum mai numeroase.

Toate acestea ne arată că temeiul familiei — instituția fundamentală a unui stat organizat — slăbește. Viața sexuală liberă — corolar al concubinajelor — influențează asupra numărului și sănătății copiilor. Mulțimea avorturilor făcute nu numai de medici calificați, ci adesea chiar de țărance — ele însele — rău îndemnate, alcoolismul — corolar al mulțimei cârciumelor —, boalele sociale etc., sunt tot atâtea cauze cari istovesc tăria unui neam, oricât ar fi el de vânjos.

Cine sunt dușmanii familiei, familie ca instituție morală-creștină, cine încurajează amorul liber, cine sunt majoritatea medicilor ginecologi, cine cârciumarii satelor? Cititorul e liber să dea singur răspunsul. Totuși o nedumerire stărue în mintea noastră. Cu excepția Banatului, regiunile mai bogate în Evrei — în speță orașele — slăbesc simțitor în natalitate. Să fie vreo legătură?

5. EVREII CA MINORITATE ETNICA.

«Die erste Antwort ist dass die Juden sich in Osteuropa konzentrieren und nazional organisieren sollen».
A. Ruppin [14])

Evreii sunt o populație urbană prin excelență. Numai acolo unde au ocupat toate locurile la orașe, au inundat și satele. Tot «Buletinul Demografic» [15]) ne arată și aceasta.

---

14) Dr. Arthur Ruppin: Die Juden der Gegenwart. Eine sozialwissenschaftliche Studie Jüdischer Verlag, Köln und Leipzig, 1911.

15) Buletinul Demografic, an. V, nr. 6, București 1936.

Evreii (mozaici)	la sate	la orașe
Moldova	1,2%	23,6%
Basarabia	4,3%	27,0%
Bucovina	3,9%	30,1%
Crișana-Maramureș .	3,9%	10,3%

Dar numai simplul motiv că Evreii sunt populație urbană, cum poate mai sunt și alții, să ne îndreptățească pe noi a-i cerceta sub un titlu special? Evident, nu. Insă e un lucru elementar de care orice om de bună credință își dă seama, că nici dintr'un punct de vedere: rassial, confesional, etno-psihologic etc., Evreii nu pot fi confundați cu nici una din celelalte minorități conlocuitoare ale României. Ei formează un grup etnic atât de deosebit de Români și de celelalte minorități creștine, încât li se cuvine dreptul de a fi priviți în mod deosebit. Pe deasupra, prin numărul lor de aproape 2 milioane, ei formează națiunea alogenă cea mai numeroasă a României.

Statistica ofiicală arată ca. 800.000 Evrei în România. Noi contestăm sinceritatea statisticei privitor la numărul Evreilor. Iată un exemplu căruia nu-i găsim o altă explicare decât tocmai un deficit de sinceritate. Citim în «Buletinul Demografic», la orașe:

în Muntenia	7,8%	Evrei, dar	8,4%	de confesiune	mozaică,
„ Moldova	23,1%	„ „	23,6%	„ „	„
„ Banat	5,8%	„ „	7,2%	„ „	„
„ Crișana-Maramureș	16,7%	„ „	19,3%	„ „	„

Să mai existe și alte neamuri, în afară de Evrei, cari să fie de confesiune mozaică?

Ne simțim datori a explica pe ce cale am ajuns la cifra de aproape 2 milioane Evrei. Folosim prilejul acesta pentru a analiza locul și timpul, când și cum au venit Evreii în România.

In afară de cercetările personale, două studii prețioase ne stau la dispoziție: «Românii și Ovreii» a lui *G. Bogdan-Duică* și «Situația demografică la Români» a d-lui d-lui Em. D. B. Vasiliu. Informațiile din 1913 și 1923 le complectăm prin cele ce mai cunoaștem în 1936.

«Pământul românesc a fost cel mai nesigur pământ din lume»... «Năvala jdănească începe abia acum 100 ani. In urma păcii dela Adrianopol (1829), se capătă libertatea de comerț și în acelaș timp încep să se arate zorile unei vieți mai liniștite» (2, p. 86). Până la 1829 se mai găseau Evrei în România, dar în număr extraordinar de mic.

O altă informație demnă de reținut ne-o furnizează câteva rânduri extrase din revista «La parole libre» cu data de 16 Iulie 1900, dintr'o scrisoare-răspuns adresată ziarului «Le Temps», de către Trandafir G. Djuvara, pe atunci ministrul României la Constantinopol: «Evreii nu sunt stabiliți în Principate de secole, ci de vreo 60 ani (adică de pe la 1840, N. N.); în timpul domniei lui Mihail Sturdza ei invadară Moldova, venind din Polonia și Galiția, Inaintea acestei epoci numărul lor era neînsemnat» [1]).

1) Cf. *I. G. Dumitriu:* Evreii din România în anul 1900, Por. Vr. 18.III.1937,

Aşa dar în afară de faptul că marea majoritate a Evreilor din România sunt de provenienţă galiţiană, dar mai sunt şi foarte recent sosiţi. Galiţia a fost în toate timpurile rezervorul nesecat al iudaismului. Ea a alimentat întreaga Europă centrală şi sud-europeană. Să nu fi fost bogăţia ţării şi toleranţa Românilor şi încă în baza unui fenomen elementar de osmoză, Evreimea fatal ar fi trebuit să se scurgă spre plaiurile locuite odinioară de Dacii cei nemuritori. «Un ocean de Ovrei este împrejurul nostru» (*1*, p. 15). Chiar după cifre din sursă evreiască [16]) — şi Evreii niciodată nu-şi exagerează numărul, cum poate fac celelalte popoare — reiese că din cele 11,5 mil. Evrei cari la începutul secolului nostru trăiau răspândiţi în toată lumea, numai în vecinătatea şi coprinsul României se găseau peste 7 milioane. Evreii galiţieni sunt prin excelenţă neasimilabili.

Citām din G. Bogdan-Duică: «A-i întări pe Ovrei astăzi, când sunt atât de compacţi, ar putea fi o faptă umană, dar nu şi românească; iar între om şi Român eu prefer Românul care din copilărie m'a învăţat firescul şi marele şi simplul adevăr că mai aproape de piele este — cămaşa» (*1*, p. 17).

*

* *

Evreii în Ardeal. Patria adoptivă a Evreilor răsăriteni este Galiţia. Aici îi întâlnim începând din sec. 11. Cam din acea vreme ni sunt pomeniţi documentar şi în Ungaria, dar într'un număr cu mult mai restrâns. Din Ungaria au pătruns în număr mai mic în Transilvania. Prima menţiune despre ei pe pământul românesc o avem din *1526*, din vremea lui Ioan Zapolya (1, p. 104), care pentru a sprijini propăşirea târgurilor ardeleneşti, îi goni din comunele Ardealului. Pe la 1578 se constată însă că «oaspeţii mozaici» s'au şi întors în oraşe şi încă mai numeroşi ca atunci când plecaseră. Pe vremea aceia, Evreilor nu li se permitea să locuiască decât în preajma episcopiilor catolice, de aceia la 1591 îi găsim localizaţi în Alba Iulia (*1*, p. 105). De abia la 1623, în timpul lui Gabriel Bethlen, li se permise să cutreere târgurile, negoţul lor ambulant găsind în felul acesta ocrotire.

Ştirile despre Evrei se înmulţesc în a 2-a jumătate a sec. 18, pe vremea Mariei Tereza, care le dete drepturi, permiţând *cahalul*, acea organizaţie autonomă, un fel de stat în stat, care se îngrijeşte de interesele materiale ale Evreilor, (*1*, p. 37).

Cam din acea vreme începe asediul pământului românesc şi pe frontul de est. La 1769 se constată un număr de 200 familii, *primele familii evreeşti*, în Moldova de miază noapte. In mai puţin de 10 ani, numărul lor se împătrise; până la 1778 ajunseseră 800 familii (1, p. 147). *Incepuse invazia asupra Moldovei*, care de atunci şi până astăzi n'a mai încetat.

Scursura Evreilor galiţieni atacă simultan şi Maramureşul. Pe *la 1780 nu existau Evrei în Maramureş*. Incă «fugiau de munţii îngrozitori» (1, p. 121), dar asedierea Maramureşului era complectă. Peste Carpaţi, — la Nord, — Galiţia, dinspre câmpia Tisei,—la vest şi sud—Ugocea, Bihorul şi Satul Mare cu sutele lor, *pe atunci sute*, de Evrei. «Ovreii descalică în Maramureş, apoi se

16) Dr. A. Ruppin: op. cit.

scoboară la vale, urâţi şi negri, pe drumurile pe cari odată scoborau turmele albe ale Românilor» (op .cit.).

Cu începutul sec. 19 se deschide o nouă eră invaziei Evreilor galiţieni în România. Până la 1800, puţinii Evrei cari se aflau în România erau avangardele cari adulmecau bogăţiile ţării noastre şi învăţau să cunoască sufletul blajin al ţăranului. «Jalea Maramureşului obârşitor de naţie moldovenească» începe odată cu noul secol. La *1818* îşi fac apariţia primii Evrei, cari încep să vină din Polonia trecând cu miile în fiecare an prin toate pasurile Carpaţilor şi venind «ca negustori şi crâşmari». Incă din prima decadă a sec. 19, concomitent, şi invazia asupra Moldovei devine tot mai năvalnică. In Maramureş, comună după comună cade în mâinile Evreilor. Acum se pregăteşte şi atacul asupra inimei Ardealului. După prinderea Bihorului şi Satmarului, vine rândul Someşului. Pe aici Evreii atingeau 7% din populaţie. După aceia se îndreaptă spre Mureş, ajungând până în Alba, la Vinţul de Jos, în măsură de 5%. Spre mijlocul sec. 19, Evreii încearcă să treacă Mureşul, dar se isbesc de dârzenia Românilor din comitatele Târnavelor, Hunedoara, Sibiu, Făgăraş (1, p. 125). Ce s'ar fi ales de Muntenia, dacă între ea şi Galiţia n'ar fi fost neamul energic al Ardelenilor «cari sunt, fără excepţie, antisemiţi *practici?*» (op. cit).

Nu trebue să ne închipuim pentru vremea aceia că ar fi fost prea mulţi Evrei; după revoluţia dela *1848*, în tot Ardealul nu erau decât vreo *15.573*. Evrei. După 20 ani, la *1870*, numărul lor abia sporise la *24.842*. Facem însă o constatare suprinzătoare: 21.000 din 25.000 trăiau pe moşiile nobililor, dovadă elocventă că aceştia îi încurajaseră făcându-şi din Evrei o unealtă şi complici în exploatarea poporului (1, p. 109).

Interesante sunt observările câtorva călători străini, cari vizitând Ardealul pe la mijlocul secolului trecut află rapacitatea, lipsa de scrupule şi solidaritatea Evreilor. Filosemitul englez, *John Paget*, scria la 1845: «Sobald er (Evreul) die Niederlassung in einem Dorfe erlaubt bekommt, werden die Bauern arm» [17]). Cinci ani mai târziu, liberalul francez *A. de Gerando*, observa: «Très unis entre eux, ils (Evreii) ne se font pas scrupule de faire peser une sorte de despotisme sur le paysan qu'il regardent comme une chose â exploiter» [18]). Durerea şi-o mărturiseşte şi poporul, căci începe să cânte:

«...Iancule portă-te bine,
Că urlă Jidovii la tine.
— Las'să urle cât de mulţi
Ca'u să'ncapă pe sub munţi» [19]).

Până la 1870, Evreii cari se scurseseră pe sub munte în lungul Tisei, năpădiseră Oradea, Clujul, Alba Iulia, Aradul. Atunci acestea erau cele 4 oraşe cu peste 1000 Evrei. Până la sfârşitul secolului, numărul oraşelor din categoria aceasta sporise la *12* (*1*, p. 126). Intre 1880 şi 1890 migraţia evreiască s'a făcut pe o scară întinsă, căci dela 24.842 Evrei în tot Ardealul la 1870,

17) *John Paget:* Ungarn und Siebenbürgen, Leipzig 1845.
18) *A. de Gerando:* La Transylvanie et ses habitants, Paris 1850.
19) Poezie populară dela Moţii bihoreni.

numărul lor crescuse, după recensământul din *1890*, la *170.411* Evrei. In *1900* trecuseră de *200.000* (223.266 cetăţeni mozaici; ca şi statisticele româneşti şi cele ungureşti nu vorbesc de Evrei, ci doar de mozaici, ca confesiune). Perioada de după răsboi ne-a blagoslovit, în întreg Ardealul, cu aproape jumătate milion de Evrei: 496.919 [20]).

Evreii în Moldova. Imigraţia Evreilor în Moldova a fost cu atât mai uşoară cu cât aici nu existau munţii despărţitori, ca în Ardeal. Totuşi până la Vasile Lupu nu se face nici o constatare de Evrei în Prncipate» (21, p, 272). Am văzut că încă dela mijlocul sec. 18, profitând de stăpânirea austriacă din Bucovina, încep infiltraţiile evreeşti în Moldova. La început într'un ritm mai domol şi apoi din ce în ce mai grăbit, Evreii au ajuns să crească în proporţie geometrică.

Un caz tipic în această privinţă ni-l dă Bucovina. Către finele sec. 19, generalul-guvernator Enzenberg, deşi mai întâi prieten al Evreilor, după ce-i cunoaşte devine prigonitorul lor. El îi goneşte din Bucovina, deoarece Evreii se arătaseră refractari, nevoind să devină agricultori. Iată şi mersul populaţiei evreeşti în Bucovina (după isvoarele citate):

1769	200	familii		
177 . . .	526	„		
1776	650	„	sau 3,78%	
1778	800	„		
1781	1.050	„		
1782	678	„	ani de expulzare	
1783	392	„		
1786	*175*	„		
1787	308	„	începe o nouă imigrare	
1801	756	„		
1821	1,40%	„	7,726	suflete
1846	3,12%	sau	11.581	»
1857	6,52%	„	26.080	„
1869	9,3 %	„	47.754	„
1880	11,79%	„	67.418	„
1900	22,24%	„	100.893	„
1910	15,95%	„	123.331	„
1930	20,48%	„	174.216	„

Cu drept cuvânt, Românii ajunseseră străini în ţara lor.

Puţin după 1800, principalele oraşe ale Moldovei de miază noapte au şi căzut în mâna Evreilor: Cernăuţii, Storojineţul, Rădăuţii, Suceava. Evreii năpă-

---

20) Evreii din Ardeal:

1848	. . .	15.573
1870	. . .	24.842
1890	. . .	170.741
1900	. . .	223.266
1919	. . .	312.239
1936	. . .	496.929

Penultimele două cifre sunt după d-l Em. Vasiliu (7, p. 61),

desc acum trunchiul vechei Moldove. Până la finele sec. 18, numărul lor a fost mărginit. La 1817 erau în Basarabia *19.130 Evrei,* iar în Moldova, cam tot în acea vreme (1803) erau 11.823 (*21,* p. 272). Numărul Evreilor a crescut în sec. 19, mai ales în urma imigrației din Rusia şi Austria, imigrație care a fost mai puternică între 1831 şi 1838. Aceşti ani urmează imediat după pacea dela Adrianopol: 1829 (vezi mai sus). Până la sfârşitul secolului numărul Evreilor din Basarabia sporise la *267.000,* iar al celor din Moldova la *196.000* (*21,* p. 272).

«Moldova a fost cucerită cu o uşurință înspăimântătoare» (*1,* p. 228). Dacă la *1803* în toată Moldova nu erau decât 18 oraşe ocupate de Evrei, până la 1838 numărul acestora se ridică la *59* (op. cit.). Tot până la acea dată Moldova de sus intra sub dominația Evreilor. Aceştia încep să-şi fixeze centre importante în Folticeni, Piatra Neamț, Roman, Iaşi, Bălți, Soroca, Botoşani, Dorohoi, Hotin.

Şi în Moldova tot nobilii, boierii, îi încurajară. Boierii îşi luaseră tovarăşi pe Evrei pentru spolierea populației rurale, boierii arendau moşiile Evreilor, boierii sprijineau — lucru nemaipomenit — înființarea de colonii evreeşti cum cunoaştem încă de acum peste 20 ani, în nordul şi estul Moldovei: Burdujeni, Mihăileni, Lespezi dincoace de Prut, Dumbrăvenii, Vertujanii, Valea lui Vlad, dincolo de Prut (*1,* op. cit.).

Până la *1859* vine la rând Moldova de jos. In vremea aceia cade Chişinăul, Orhciul, Vasluiul, Bacăul, Cahulul; şi noi, nu cităm decât oraşele mai de seamă. *«Dela 1859 putem data epoca modernă a descălecărei israelite»* (G. Bogdan-Duică).

La *1866* încep în Moldova primele mişcări antisemite. Ele au răsunet şi în țările vecine, căci sunt semnalate la 1870 în Polonia, la 1875 în Ungaria. Rezultatul a fost un nou val de Evrei din Galiția care se aşterne peste Moldova. Până la 1880, în toată Moldova de miază noapte nu mai rămăseseră decât *11 sate fără Evrei.* Acum vor mai fi tot 11? (*1,* p. 159).

Până în preajma lui *1900,* Evreii se înțelenesc bine încă în 4 oreşe: Tighina, Huşi, Bârlad, Focşani. După răsboiul cel mare cad şi ultimele două oraşe ce mai rămăseseră: Tecucii şi Galații.

In anii din urmă, Evreii sporiți mereu cu conaționalii de peste Nistru, cu Galițienii, cari în drum spre Palestina se pripăşesc pe la noi, cu Evreii dela Salonic, goniți spre a face loc coloniştilor greci din Asia Mică şi cu «emigranții germani» de după 1933, Evreii au reuşit să treacă Milcovul şi Dunărea. De curând au căzut Brăila şi Constanța. Acum asediul s'a deplasat pe sub dealuri: La R. Sărat şi Buzău, iar pe Dunăre, la Călăraşi.

In ultima treime de veac, se observă o creştere exagerată a Evreilor în vestul Munteniei şi Oltenia. Harta dela urmă ne arată că atacul Evreilor se dă acum asupra sud-vestului României, căci Moldova se umpluse încă dela finele veacului trecut. Intr'adevăr dacă în Oltenia—Muntenia găsim o creştere considerabilă a Evreilor, în Moldova de nord, *procentual — nu în valoare absolută* — sunt cazuri unde numărul acestora stagnează ori chiar scade; ex.: Dorohoi, Bo-

toşani, Folticeni, Iaşi, oraşe unde nu se mai fac afaceri comerciale. Surprinzătoare sunt însă exemplele din cazul contrar; iată-le:

Evrei %	la 1899	la 1936
Ploeşti	5 %	24 %
Târgovişte	3 %	23 %
Câmpulung	0,4 %	19 %
Giurgiu	4 %	17 %
Caracal	2 %	15 %
Craiova	6 %	20 %
R. Vâlcea	3 %	20 %
Tg. Jiu	1 %	14 %

Dacă Galiţia este pepiniera de Evrei a Poloniei şi Europei sud-estice. Moldova este pepiniera Evreilor României. Jumătate din Evreii «români» trăsc aci: *1.082.824 suflete.*

Evreizarea câtorva oraşe. Pentru a ne da seama de ritmul creşterei populaţiunei evreeşti în ultimele două secole, ne folosim de câteva exemple mai elocvente:

1. *Aradul* primeşte la *1717* prima familie evreiască. Aceasta atrage şi pe altele, căci iată ce constatăm:

la 1717	1	fam.
„ 1741	6	„
„ 1745	12	„
„ 1754	24	„

In timp de o generaţie (o generaţie=33 ani) îşi făcuseră o sinagogă şi-şi aveau şi un rabin. Mergem mai departe:

la 1765	27	fam.
„ 1785	41	„

Până în a 2-a generaţie îşi asiguraseră justiţia talmudică printr'un Judenrichther şi deschiseseră şi o şcoală. Să continuăm:

la 1827	817	suflete

Până în a 3-a generaţie îşi asiguraseră comerţul. Deci «în 3 generaţii cucerirä Aradul». Dar să urmăm firul ultimului secol:

la 1848	2.100	Evrei	
„ 1860	3.710	„	[22])
„ 1900	6.086	„	
„ 1936	24.605	„	adică 30%

22) Până aici datele după G. Bogdan-Duică: op. cit.

2. Alt exemplu: *Cernăuţi*. In mai puţin de 100 ani a ajuns o adevărată citadelă a evreismului.

la 1857	4.678	Evrei	
„ 1880	11.449	„	
„ 1900	21.587	„	adică 32%
„ 1910	28.613	„	
„ 1936	66.715	„	adică 57%

3. Totuşi au fost şi oraşe cari au rezistat, dar numai întâmplător: de ex.: mutarea capitalei la Bucureşti. E cazul *Iaşilor*. Cu toate că încă de acum 100 ani aveau un ghetto (cartierul evreesc) apreciabil, totuşi — proporţional — Evreii n'au sporit în Iaşi.

la 1831	17.570	Evrei	adică 57%
„ 1899	39.488	„	„ 51%
„ 1936	50.605	„	„ 46%

4. Nu tot acesta este însă şi cazul capitalei. *Bucureştii*, prin calitatea ce o au de a sta în frunte, au fost un permanent punct de atracţie pentru Evrei (*5*, p. 180 şi urm.). O notă statistică din *1779* [23]) «dă următoarea rânduire a elementelor etnice din Bucureşti: Valahi, Bulgari, Turci, Jidani». Deci ca a 4-a minoritate. In *1810* ni se vorbeşte de Evrei imediat după Greci. Totuşi până la mijlocul veacului 19, menţiunile despre Evrei sunt foarte palide, semn că Evreii erau o câtime neglijabilă. Statistica din *1860*, constată însă: «înlăturarea Orientalilor de către Evrei» (op. cit.). Şi aici tot boierii «luxoşi şi cheltuitori încep a vinde Evreilor veniţi din Galiţia şi Moldova, casele lor din mahalalele centrale». Până la *1899* când găsim în Bucureşti: *40.533* Evrei sau *14%* din totalul populaţiei. «Aceştia, prin spiritul lor de castă», ocupă în majorităţi sdrobitoare întreg sud-estul capitalei. După război, sporind considerabil, debordează din ghetto-ul lor din Dudeşti şi Văcăreşti, trecând prin cartierul comercial al Bursei, în centrul oraşului. Intr'un sfert de veac, cartiere pur româneşti ajung adevărate strade de ghetto [24]). Ghetto-ul bucureştean trimite acum tentacule pe cal. Rabovei, în cartierul gărei de Nord şi spre halele Obor.

Faţă de această creştere vertiginoasă a elementului evreesc în Bucureşti, nu trebue să ne mirăm astăzi că un sfert din capitala României întregite e evreiască. Numai Evreii din Bucureşti (179.204) fac, ca număr, cât Evreii Palestinei la un loc.

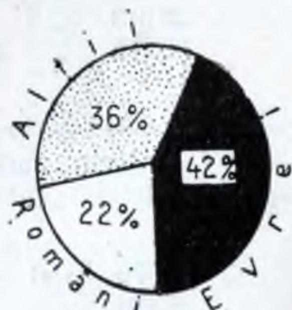
Ca pildă, următoarele două grafice sunt cât se poate de expresive spre a ne arăta evreizarea oraşelor în ultimul timp.

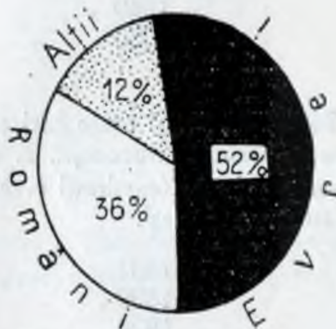
---

23) cf. N. Iorga: Studii şi documente I, p. 310.
24) Informaţie verbală dela d-l Prof. *V. Mihăilescu*.

Orașele Moldovei de Sus

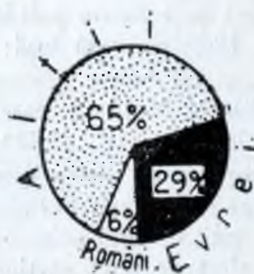
1899 1936

Orașele Maramureșului

1900 1936

După cele înşirate, să arătăm dece nu credem că în România există doar 800.000 Evrei cât reies din recensământul din 1930, ci un număr cu mult mai mare. La sfârşitul veacului trecut, după statisticele oficiale ale vremii: pentru Basarabia statistica rusească din 1897, pentru Vechiul Regat statistica românească din 1899, pentru Bucovina şi Transilvania, respectiv statisticele austriacă şi maghiară din 1900, găsim următorul număr de Evrei:

Vechiul Regat	266.652	Evrei
Transilvania	206.113	„
Basarabia	225.637	„
Bucovina	100.893	„
Total . .	799.295	„

Deci la 1900 erau pe pământul Daciei aproape 800.000 Evrei. E imposibil de crezut ca în ca. 35 ani numărul lor să fi rămas acelaş.

Şe ştie că sporul natural la Evrei e mai mare decât la Români. Noi îl vom socoti totuşi mai mic: în cifră rotundă: 10‰ pe an, fără să mai aplicăm şi regula dobândei compuse. Până în momentul întregirei hotarelor, la 1919, numărul lor urma să crească astfel:

+ 799.295	Evrei la 1900
151.867	(sporul natural minimal în 19 ani)
951.507	Evrei la 1919

Evaluările din vremea aceia (cf. Em. Vasiliu) ne dau 1.590.000 Evrei. Reiese aşa dar că imediat după răsboi s'a produs o imigraţie considerabilă din Rusia şi Galiţia. Noi totuşi vom aplica mai departe sporul natural:

+ 951.507	Evrei la 1919
38.060	(sporul natural minimal 1919—23)
989.567	Evrei la 1923

Date oficioase publicate de d-l *N. Istrate (20,* p. 64) arată că în 1123 în România se găseau *1.093.191 Evrei,* deci cu peste 100.000 mai mult decât am găsit noi pe baza sporului natural, urmărit începând dela 1900. Constatările d-lui N. Istrate sunt mai aproape de adevăr decât ale noastre, întru cât d-sa prin postul ce-l ocupa, avea la dispoziţie toate datele şi apoi în toate manifestările d-sale s'a arătat cu multă grije faţă de viitorul neamului românesc. Aşa dar:

1.093.1 1	Evrei la 1923.
76.524	(sporul natural minimal 1923-30)
1.169.715	Evrei la 193.

Deci *în momentul ultimului recensământ se aflau peste un milion Evrei.* Şi iată cum apare dosirea Evreilor, camuflaţi sub diferite naţionalităţi: In România trăesc 7,9% Unguri, dar au ungara limbă maternă: 8,6 [25]). Mai trăesc 2,3% Ruşi, dar au rusa limbă maternă: 2,5%. Din cine să se recruteze aceste plusuri dacă nu din Evrei?

Situaţia e şi mai vorbitoare în cazul oraşelor. In Transilvania la oraşe sunt 39,8% Unguri, dar 44,5% au maghiara limbă maternă. Diferenţa de 5% trebue adăogată numărului Evreilor declaraţi de naţionalitate evreiască, deoarece nu ne putem imagina astăzi Germani sau mai ales Români cari să se maghiarizeze (cf. 6). Deci dar: 8,6+4,7=*13,3%* Evrei în oraşele ardelene sau ca. 70.000 Evrei.

In Basarabia, la oraşe, sunt 27,1% Ruşi, dar 31,6% au rusa limbă maternă.

25) Buletinul Demografic, an. V, nr. 3, Bucureşti, 1936

Acelaş proces. Diferenţa trebue adăogată la Evrei. 26,8+4,5=*31,3%* Evrei în oraşele de peste Prut sau ca. 120.000 Evrei.

Se mai ştie că la recensăminte Evreii, cu toată uşurinţa, se declară Români, Ruşi, Unguri, adoptând chiar o nouă limbă, însă fără grije din partea lor sau nădejde din partea noastră că se vor româniza, rusifica, maghiariza. Mai mult încă: mulţi Evrei se eschivează pur şi simplu dela numărătoare. Mai cu seamă noii sosiţi sunt trecuţi la populaţia flotantă, dacă figurează măcar şi acolo, aşa că datorită lor, nu este exclus ca populaţia ţării să fie în realitate mai mare decât aceia care figurează în rezultatele provizorii ale recensământului din 1930.

Să aplicăm acum pentru a 3-a perioadă de timp sporul natural:

+ 1.169.715	Evrei la 1930
70.182	(sporul minimal în ultimii 6 ani)
1.239.897	Evrei la 1936

Dar imigrările dela 1918 până astăzi nu contează? Când numai în Bucovina din 30% Evrei, vorbesc idişul ca limbă maternă: 23,7% când în Basarabia din 26,8% Evrei, vorbesc idişul ca limbă maternă: 26%. Evreii aceştia să fie Evrei «români»?

Majoritatea au imigrat la 1918. Căci după sporul natural la 1919 ar fi trebuit să fie 950.000, când în realitate erau aproape 1.600.000. De atunci imigrările n'au mai contenit, dar s'au făcut într'o măsură mai redusă. Aplicând sporul natural, la 1936 găsim:

+ 1.590 000	Evrei la 1919
270.300	sporul natural
1.860.000	Evrei.

Totuşi noi astăzi avem aproape 2 milioane Evrei. Reiese aşa dar că în ultimii 17 ani, imigrările n'au totalizat decât 100.000 noi aspiranţi la cetăţenia română [26]).

Fruntaşi ai vieţei noastre politice, precum d-nii *Gh. I. Brătianu, O. Goga,* au afirmat chiar dela tribuna Parlamentului că imigrările în România s'au produs pe scară întinsă. Nu mai departe decât de curând (4 Oct. 1936 cf. ziarul «Lupta» din 6 Oct.) d-l Mareşal *A. Averescu,* cu ocazia cuvântării dela Chişinău, a afirmat următoarele: «In 1920 când eram preşedinte al consiliului de miniştri, israeliţii ruşi erau prigoniţi amarnic de bolşevici şi căutau azil în România. Personal am dispus atunci ca evreii ruşi, cari fugeau din faţa bolşevicilor, să fie primiţi în ţară şi am dat chiar instrucţiuni asupra felului în care să fie adăpostiţi până când va să vie vremuri mai bune» [27]).

De curând (25 Februarie 1937), d-l Prof. C. C. Giurescu, într'o comu-

---

26) Numai în 1933 au venit în România aproape jumătate din numărul total al emigranţilor germani, cari nu tolerau noul regim.

27) Ce înţelegea gloriosul ostaş prin «vremuri mai bune» n'a găsit necesar să lămurească ascultătorilor săi din Moldova de răsărit.

nicare făcută la tribuna Camerii, a afirmat: «că în timpul răsboiului s'a făcut o deplasare de populaţie din Galiţia în Maramureş. Numărul Evreilor stabiliţi cu acea ocazie în România se ridică la peste *65.000*, numai în Maramureş. Dacă avem în vedere numărul considerabil de Evrei, cari în timpul răsboiului şi imediat după răsboi s'au aşezat în România, înţelegem temeiul expresiei d-lui *Prof. S. Mehedinţi*, care vorbeşte despre «Marea Invazie Evreiască»[27 bis].

Dacă ar fi să privim sub raport istoric migraţia Evreilor în România în ultimul secol, ni se impune următoarea comparaţie: s'au abătut asupra României în cursul veacurilor şi invazii năvalnice barbare: Hunii, Pecenegii, Cumanii, dar şi infiltraţii surde, făcute sub haina blândeţii: Goţii, Slavii. Ei bine, Evreii se încadrează în a doua categorie, cu deosebirea că pe când Goţii s'au topit fără urmă, iar Slavii ne-au transmis anumite însuşiri, Evreii, diferiţi ca rassă, sunt complect inasimilabili. Fenomenele istorice se repetă; cel mult decorurile variază cu moda. De aceia tot vorba bătrânului cronicar rămâne adevărată: «în calea răutăţilor». Cu România întregită, oare istoria şi-a schimbat cursul?

Când în anumite părţi din ţară, Evreii s'au înţelenit într'atât încât din orăşeni şi negustori au ajuns plugari ca în Moldova de peste Prut, cărăuşi ca în Moldova de miază noapte ori baci la stână ca în Maramureş, nu mai putem nega colonizarea temeinică evreiască dela noi din ţară. Dacă mai ţinem în seamă că foarte mulţi dintre Evrei nu sunt bieţi ţărani, cari să-şi ducă traiul neştiuţi de nimeni, ci că sunt oameni de afaceri, mari industriaşi, deci că deţin finanţele şi deci implicit destinele economice ale statului, ne putem imagina rolul pe care-l joacă evreimea în ţara noastră.

6. INCHEERE.

> «In epoca de întregire şi consolidare a statului român, poporul nostru a suferit o serie de grele înfrângeri».
>
> *V. Mihăilescu* [28])

Am constatat o serie de fapte: ⅔ din oraşe înstrăinate, destule judeţe de graniţă cu Români în minoritate, sănătatea neamului grav avariată: vezi natalitatea, flagelele sociale cu tot complexul lor de consecinţe etc. Un tablou sumbru a defilat prin faţa noastră. Să desperăm? Hotărît nu! Mântuirea trebue să sosească şi ea nu poate veni decât prin «omul de stat», după cum aşa de frumos se exprimă profesorul nostru *S. Mehedinţi*. Tineretul acestei ţări îl simte pe «omul de stat», pe acela care să ne conducă spre orizonturi mai primăvăratece cu o spiritualitate nouă. Tăcere şi muncă, cinste şi onoare, sunt legile acestui tineret.

Suntem acuzaţi de xenofobie. O spunem răspicat: nu urâm pe nimeni, dar trebue să svârlim odată mentalitatea aceea de iobagi, de oameni învăţaţi să

27) *Vintilă Mihăilescu:* România, p. 250, Bucureşti 1936.
27 bis) *S. Mehedinţi:* Urmaşii lui Eminescu, Cuvântul Studenţesc, an. XII, Bucureşti 1937.

aibe un stăpân căruia să-i fie slugă. Dece să fim filofrancezi sau filogermani, dacă mai întâi de toate nu suntem profund *filoromâni?* Trebue să avem o mai mare dragoste de glie, o mai mare încredere în virtuţile neamului şi o mai puternică voinţă de îndreptare a răului. In sfârşit noi trebue «să ne sprijinim pe noi».

Sunt regiuni în cari românismul e în pericol, fie că e mai puţin rezistent, fie că e năbuşit de străini. Regiunilor acestor trebue să li se infuzeze sânge de-al Românilor celor mai vârtoşi şi mai dotaţi cu aptitudini combative şi spirit comercial. Două ramuri de astfel de Români trăesc în România: *Oltenii* şi *Mocanii*. Lor li se poate adăoga, cu calităţi într'adevăr superioare, ramura sănătoasă a *Macedonenilor*. Dece să-i pierdem lăsându-i în Balcani, în loc să ni-i aducem pe toţi în ţară? Aceste trei soiuri de Români să fie compania de alarmă care să ocupe imediat regiunile unde Românii sunt ameninţaţi. Şi aici ne gândim la propunerea d-lui Prof. *C. C. Giurescu*: la graniţe, să se facă prin colonizări masive un cordon din Românii cei mai dârzi, de cari să se isbească orice străin dornic de aşezare printre noi.

Conlocuitorii noştri de alt neam şi altă lege trebue să înţeleagă că teritoriul din jurul Carpaţilor, până în spre Tisa, la Nistru, Dunăre şi Mare, a fost hărăzit din înegurate vremi tulpinei Românilor cu sdravănă sămânţă dacă. «Noi d-aici suntem». Dacă din vina înaintaşilor lor atâtea neamuri s'au aşezat printre noi, nu suntem noi responsabili şi nici nu putem uita o lege imanentă a firei, care-i va duce la «desnodământul logic şi fatal: asimilarea cu noi» (7, p. 101). Celor neasimilabili le stau la dispoziţie alte căi.

Mulţi dintre înaintaşii noştri au luat atitudine cu privire la soarta neamului. Noi nu ne vom opri ca terminând să nu pomenim vorbele cu mult dub a doi dintre ei: *P. S. Laurian* şi *Vasile Conta*. Primul zicea: «Pentru noi Românii, în particular, cestiunea populaţiunei este o cestiune de existenţă şi de mărire naţională. A favorisa prosperitatea economică şi a neglija înmulţirea populaţiunei, este ca şi cum am lucra pentru o grădină până ce fructele au ajuns la maturitate, rămânând ca alţii iar nu noi, să se folosească de dânsele» (cf. 7).

In sfârşit, sunt 60 ani de atunci, Vasile Conta spunea: «După cerinţele chiar ale ştiinţei, *cea dintâi condiţie pentru existenţa unui Stat este ca poporul să fie din aceeaş rasă*. Acest adevăr este acela pe care se bazează principiul naţionalităţilor de care se face atâta vorbă în lumea civilizată» [29]).

* *
*

Incheind ne simţim datori mărturisirea unui gând: n'am avut pretenţia de a fi adus la cunoştinţă lucruri cu totul noi, după cum nici n'am avut posibilitatea de a fi dat numai rezultate riguros exacte, dar sperăm ca măcar atât

29) Din discursul rostit în Parlamentul Ţării în 1879.

vom putea reuşi: de a provoca o discuţie serioasă şi nepărtinitoare asupra stărilor etno-demografice dela noi. Aşteptăm să fim desminţiţi, să fim acuzaţi de lipsă de obiectivitate, să ni se spună că exagerăm, dar în acelaş timp aşteptăm să ni se *dovedească* existenţa unei situaţii mai fericite a neamului românesc. Va fi cea mai mare mulţumire a noastră ca în sfârşit să aflăm din partea forurilor oficiale, *adevărul* asupra Românilor în raport cu minorităţile României.

BIBLIOGRAFIE

1. *G. Bogdan-Duică:* Românii şi Ovreii, Bucureşti 1913.
2. *Corneliu Z. Codreanu:* Pentru Legionari, Sibiu 1936.
3. *Ionel N. Longinescu:* Populaţia României din punct de vedere etnografic, Bucureşti 1933.
4. *S. Mehedinţi:* Discordanţe Antropogeografice, Bucureşti 1934.
5. *Vintilă Mihăilescu:* Vlăsia şi Mostiştea, Bucureşti 1925.
6. *Dr. Sabin Mănuilă:* Les problèmes démographiques en Transylvanie, Bucureşti 1934.
7. *Em. D. B. Vasiliu:* Situaţia demografică a României, Cluj 1923,
8. *Nicolae Istrate:* Indicatorul comunelor din Ardeal şi Banat, Cluj 1925.
9. *Vintilă Mihăilescu:* România, Geografie fizică, Bucureşti 1936.
10. *Recensământul general al populaţiei din 29 Decémbrie 1899*, Bucureşti 1904.
11. *A magyar korona országainak 1900. évi népszámlálasa*, Budapest 1902.
12. *Zamfir Arbore:* Dicţionarul geografic al Basarabiei, Bucureşti 1904.
13. *Em. Grigorovitza:* Dicţionarul geografic al Bucovinei, Bucureşti 1908.
14. *Buletinul demografic al României*, an. V, Bucureşti 1936.
15. *Anuarul statistic al României* pe anul 1934, Bucureşti 1935.
17. *Porunca Vremii*, numerele festive din 21 Mai şi 8 Iunie 1936.
16. *Buletinul statistic al României*, Bucureşti 1925.
18. *Die Welt in Mass und Zahl*, Freiburg im Briesgau 1932.
19. *Ion I. Ionică:* Ţară şi Ţări, Rânduiala I, 2, Bucureşti 1935.
20. *N. Istrate:* Statistica naţionalităţilor şi sinceritatea datelor, Bucureşti 1930.
21. *I. Simionescu:* Ţara noastră, Bucureşti 1937.
22. *R. Seişanu:* La Roumanie, Bucureşti 1937.

Cu privire la unele procente aflate în tabelele pe naţionalităţi a populaţiei judeţelor şi oraşelor — **reşedinţă, coprinse în articolul** : «*Consideraţiuni etno-demografice asupra populaţiei României*» şi cari procente ar părea curioase fie prin numărul prea mic de Români, fie prin numărul lor prea mare, căutăm să atragem atenţia asupra următoarelor : după ultimele evaluări-oficiale pe naţionalităţi publicate (cele din 1923 - cf. *Dr. Sabin Mănuilă* : Evoluţia demografică a oraşelor şi minorităţile etnice din Transilvania, Bucureşti 1929), au survenit trei reforme administrative : prima — mai radicală — a avut loc în 1925, a doua s'a produs la venirea guvernului naţional-ţărănesc în 1928, iar a treia la instaurarea regimului naţional-liberal în 1933. Urmarea a fost modificarea limitelor judeţelor, mai ales a celor din Transilvania şi Moldova. Ex.: jud. Brasov i s'a adăogat plasa românească a Zărneştilor, luată dela Făgăraş, jud. Făgăraş i s'a alipit plasa săsească a Cincului, trecută dela Târnava Mare etc. In Moldova, numărul comunelor de peste Prut, alipite respectiv judeţelor Dorohoi, Botoşani, Iaşi etc., a variat continuu. Fiecare modificare a limitelor judeţelor a atras după sine implicit şi schimbarea procentelor de naţionalităţi pe judeţe (în deosebi în Ardeal). — Ţinem să facem această însemnare pentru clarificarea eventualelor nedumeriri ce ar putea să le aibe cititorii articolului menţionat.

N. P.

ORAȘELE REȘEDINȚĂ ALE ROMÂNIEI

La 1900 deasupra

La 1936 dedesupt

Cifrele = Procentele de Evrei la 1900 și 1936 (Sectoarele în negru)

0 20 40 60 80 100 km.

Harta IV.

TIPOGRAFIA
BUCOVINA